

MASARYKOVA UNIVERZITA

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

GEOGRAFICKÝ ÚSTAV

Brno a jeho tradiční okolí - komparativní demografická analýza

Bakalářská práce

Tomáš Kubiček

Bibliografický záznam

Autor:	Tomáš Kubíček Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita Geografický ústav
Název práce:	Brno a jeho tradiční okolí - komparativní demografická analýza
Studijní program:	Geografie a kartografie
Studijní obor:	Geografie (humánní geografie)
Vedoucí práce:	Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.
Akademický rok:	2012
Počet stran:	30-40
Klíčová slova:	Brno, Jihomoravský kraj, demografie

Bibliographic Entry

Author:	Tomáš Kubíček Faculty of Science, Masaryk University Department of Geography
Title of Thesis:	Brno and its traditional surroundings - comparative demographic analysis
Degree Programme:	Geography and Cartography
Field of Study:	Geography (Human Geography)
Supervisor:	Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.
Academic Year:	2012
Number of Pages:	30-40
Keywords:	Brno, Jihomoravský kraj, demography

Abstrakt

V této bakalářské práci se zabýváme demografickými rozdíly mezi městem Brnem a jeho tradičním okolím. Porovnááme zde vybrané demografické charakteristiky mezi jihomoravskou metropolí a krajem. Na jedné straně můžeme předpokládat ovlivnění velkoměstským charakterem a na straně druhé vliv okolí známý především vyšší religiozitou. Tato práce má za úkol situaci ve městě a v jeho okolí porovnat a zjištěné výsledky interpretovat.

Abstract

In this thesis we deal with demographic differences between the city of Brno and its traditional surroundings. We compare here the selected demographic characteristics between the South Moravian capital and the region. On the one hand, we can assume the interference of metropolitan character and on the other side effect of neighborhood known for high religiosity. This work aims to compare the situation in the city and its surroundings and interpret the observed results.

Masarykova univerzita
Přírodovědecká fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Student: Tomáš Kubíček
Studijní program: Geografie a kartografie
Studijní obor: Geografie

Ředitel Geografického ústavu Přírodovědecké fakulty Mu Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu MU určuje bakalářskou práci s tématem:

Brno a jeho tradiční okolí – komparativní demografická analýza

Brno and its traditional surroundings – comparative demographic analysis

Zásady pro vypracování:

Město Brno představuje z demografického hlediska poměrně zajímavý fenomén – na jedné straně lze totiž předpokládat ovlivnění způsobů reprodukčního chování obyvatelstva jeho velkoměstským charakterem, nicméně na druhou stranu zde působí i vliv jeho tradičního okolí charakteristického mimo jiné např. poměrně vysokou religiozitou, vyšším podílem rodáků apod. Cílem bakalářské práce je proto komparace demografické situace v Brně a v jeho širším okolí a interpretace získaných výsledků.

Bakalářská práce bude obsahovat následující části:

1. Rešerše literatury zaměřená na analýzu vlivu tradičních velkoměstských charakteristik na reprodukční chování obyvatelstva a na celkovou demografickou situaci v území.
2. Komparativní analýza vybraných demografických charakteristik v Brně a v jeho širším okolí.
3. Analýza vlivu tradičních a velkoměstských charakteristik na rozdíly demografické situace v Brně a jeho širším okolí (při zpracování úkolu budou využity i vybrané složitější statistické metody).

Rozsah grafických prací: podle potřeby

Rozsah průvodní zprávy: cca 30-40 stran

Seznam odborné literatury:

Rowland, D.T. *Demographic methods and concepts*. 1st ed. Oxford: Oxford University Press, 2003. xiv, 5465 s. ISBN 0-19-875263-6.

Populační vývoj České republiky 2001-2006. 1. vyd. Praha: Demoart, 2007. 114 s. ISBN 978-80-86561-77.

Roubíček, Vladimír. *Úvod do demografie*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997. 348 s. ISBN 80-85963-43-4.

Pavlík, Zdeněk – Rychtaříková, Jitka – Šubrtová, Alena. *Základy demografie*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986. 732 s.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.

Podpis vedoucího práce: .....

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2011

Datum odevzdání bakalářské práce: do 11. května 2012

RNDr. Vladimír Herber, CSc.
pedagogický zástupce ředitele ústavu

Zadání práce převzal(a): ..... dne .....

Poděkování

Na tomto čestném místě bych chtěl poděkovat Mgr. Danielu Seidenglanzovi, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, podnětné připomínky, odbornou pomoc a vynaložený čas. Děkuji.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Daniela Seidenglanze, Ph.D. a s využitím informačních zdrojů, které jsou v práci citovány.

V Brně dne:

OBSAH

1.	ÚVOD A CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2.	FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY	10
2.1.	PORODNOST A PLODNOST	10
2.2.	SŇATEČNOST	13
2.3.	ROZVODOVOST	15
2.4.	POTRATOVOST	16
2.5.	VENKOV VERSUS MĚSTO	17
3.	METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE A ZDROJE DAT	20
4.	KOMPARACE HRUBÝCH MĚR	25
4.1.	PORODNOST	25
4.2.	SŇATEČNOST	29
4.3.	ROZVODOVOST	32
4.4.	POTRATOVOST	36
4.5.	SHRnutí ZÁKLADNÍCH FAKTŮ Z PROVEDENÉ KOMPARACE	39
5.	CELKOVÝ ROZBOR PŘÍČIN DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJE	41
6.	STATISTICKÁ ANALÝZA DAT	45
6.1.	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	46
7.	ZÁVĚR	48
8.	ZDROJE	49
8.1	LITERATURA	49
8.2	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	50
9.	PŘÍLOHY	52

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE

Město Brno představuje jakožto centrum Jihomoravského kraje bezesporu zajímavé území ke zkoumání demografických charakteristik. Je zajímavé sledovat, zda je městská populace více ovlivněna okolím, jež má pro moravský venkov charakteristicky vyšší religiozitu či vyšší podíl rodáků nebo se jedná o vymezenou oblast, ve které se na reprodukčním chování uplatňují zákony městskosti.

V této bakalářské práci se budeme věnovat studiu vybraných demografických charakteristik, konkrétně porodnosti, sňatečnosti, rozvodovosti a potratovosti po roce 1989, jež budou studovány z hlediska jejich hrubých měr. V úvodní části si zmíníme stručný vývoj jmenovaných ukazatelů a rozebereme faktory, které mají na tyto charakteristiky přímý a nepřímý vliv.

Cílem práce je určit, zda se město Brno demograficky chová jako velkoměsto či má blíže k tradičnímu venkovu. To bude provedeno pomocí komparace hrubých měr zmíněných demografických ukazatelů celkem na čtyřech územních úrovních: obcích, SO ORP, správních obvodů bez obcí nad 3000 obyvatel a na úrovni skupin, které jsou tvořeny SO ORP, jež splňují kritéria popsána v metodice práce a zároveň zachovávají prostorovou celistvost. Porovnávání proběhne za tři časová období: 1992-1994, 2000-2002 a 2008-2010, tudíž zde bude patrný i vývoj demografické situace v čase.

Poté si řekneme, jaké konkrétní činitele působí na dané charakteristiky v jednotlivých územích.

Pomocí statistických metod, konkrétně korelace mezi dvěma soubory, data otestujeme, a potvrdíme či vyvrátíme otázku, se kterou do této práce vstupujeme. Porodnost, sňatečnost, rozvodovost a potratovost budou testovány s charakteristikami, které mají potenciál tyto ukazatele ovlivňovat, jedná se o podíl vysokoškolsky vzdělaných osob, podíl věřících a rodáků a nezaměstnanosti.

Pro lepší představu a přehlednost jsou k této práci vytvořeny kartogramy s intenzitou studovaných jevů za všechna studovaná období.

2. FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY

Ve druhé kapitole si nastíníme situaci analyzovaných demografických charakteristik a řekneme si, jaké faktory na porodnost, sňatečnost, rozvodovost a potratovost působí. Dále se podíváme na to, jak na tom jsou z hlediska demografie a jejich proměnných města a venkov.

2.1. PORODNOST A PLODNOST

Tyto dva demografické jevy jsou si navzájem velmi podobné a navzájem se i ovlivňují. Pro potřeby této práce je proto budeme popisovat dohromady. Při popisu situace ve zkoumaném území se však budeme zabývat převážně porodností. Plodnost zmíníme za poslední sledované období 2008-2010 za správní obvody.

V posledním desetiletí 20. století prošla Česká republika vlivem vnějších sociálních a ekonomických změn po roce 1989 významnými přeměnami reprodukčního chování, což se projevilo poklesem počtu narozených dětí. Mezi lety 1991 až 1996 byl pokles plodnosti významný. Do roku 2000 se situace stabilizovala na přibližně devadesáti tisících narozených dětí. Jak se k plození potomků dostávaly silné ročníky, počet narozených dětí i plodnost se začaly po roce 2002 zvyšovat (Populační vývoj České republiky 2007). Dalšími rysy vývoje reprodukčního chování obyvatelstva České republiky po roce 1989 jsou odkládání plození dětí do vyššího věku ženy a také výrazný vzestup počtu a podílu dětí narozených neprovdaným ženám (Hamplová 2007).

Pro vymezení hlavních činitelů intenzity porodnosti a plodnosti můžeme částečně vycházet ze seznamu zprostředkujících proměnných, za nímž stojí sociolog a demograf Kingsley Davis a socioložka Judith Blakeová. Mezi nepřímé, exogenní proměnné řadíme socioekonomické, kulturní a politické činitele. Endogenními přímými činiteli jsou biologické faktory (Rabušic 2001).

Biologické faktory fertility primárně ovlivňují porodnost od nepaměti. Postupem času, jak se společnost vyvíjela, měnily se i pohledy na procesy spojené s plozením dětí, jako jsou sňatek či ekonomická aktivita žen a nebiologické determinanty začaly významněji hýbat s vývojem plodnosti a porodnosti. V této části si řekneme, které biologické faktory nejvýznamněji působí na plodnost, a tím pádem i na porodnost v dnešním moderním světě, potažmo v České republice.

Výše jmenovaní sociologové zmínili široké portfolio biologických determinantů. Nás však budou zajímat pouze moderní metody antikoncepce. Ty mají významný vliv na porodnost, což dokazuje fakt, že v současné době užívá v České republice některou ze spolehlivých metod k zabránění početí 55 % žen v reprodukčním věku (Demografický vývoj České republiky 2007). Další metody ochrany před početím jako je přerušovaná soulož či metoda neplodných dnů jsou moderními metodami posunuty do pozadí a nejsou zdaleka tak spolehlivé. Jiné biologické determinanty jako je dobrovolný celibát, dobrovolná abstinence či věk v době vstupu do sexuálního svazku měly vliv na rození dětí v minulosti (Rabušic 2001). Dostupnost antikoncepčních prostředků se v post-komunistických zemích po pádu režimu zlepšila a dnes se významně podílí na plánování dětí co se počtu a času týče. Z hlediska nejvyššího dokončeného vzdělání není v četnosti používání čtyř nejrozšířenějších druhů antikoncepce prakticky žádný rozdíl. Ženy se základním a středoškolským vzděláním bez maturity obecně méně často používají některou z metod ochrany (Rychtaříková 2008).

Nepřímí činitelé mají v moderním světě velký vliv na demografické charakteristiky. Jedná se o socioekonomické, kulturní a politické faktory.

Jedním z aspektů, které ovlivňují rozhodování člověka v dnešní době, je doba tržního hospodářství. Lidé zvažují důsledky svého chování v ekonomických termínech. Tomu neuniklo ani plánování dětí, u kterých probíhá podobný rozhodovací proces. Ladislav Rabušic (2001) zmiňuje dvě školy, které se tomuto tématu věnovaly – chicagskou a pensylvánskou. Názory byly takové, že plodnost je výsledkem vědomého rozhodnutí a účelového jednání. Pensylvánská škola připojila stranu nabídky. Dítě je v tomto kontextu chápáno jako druh zboží, které přináší rodičům užitek podobně jako například automobil (Rabušic 2001).

Výše příjmu rodičů hraje v procesu plánování potomků nemalou roli. Becker si povšiml faktu, že lidem ve vyšších příjmových skupinách se rodí méně dětí. Zavedl proto novou proměnnou „náklady ztracených příležitostí“. V rodině, kde má matka vyšší stupeň vzdělání, se předpokládá její zařazení do vyšší příjmové skupiny. Zmiňovaná proměnná znamená vyšší ušlé mzdy, kterou by žena pobírala, kdyby dále vykonávala svou profesi namísto výchovy svého dítěte. Majetnější rodiny rovněž očekávají kvalitnější potomky, a proto do jejich výchovy investují více peněz, čímž se snižuje počet, který jsou schopni podle svých představ vychovat (Becker 1991).

Pokles plodnosti v post-komunistických zemích a tím pádem i v České republice po roce 1989 může být částečně způsoben i procesem tzv. westernizace, který popsal Caldwell. Jedná se o kopírování stylu života a přejímání ideálů od západních kultur. Přebírá se koncept nukleární rodiny, tzn., že se rodina skládá pouze z rodičů a několika potomků. Pokles porodnosti nastává i tehdy, pokud se „tok bohatství“ obrátí směrem od rodičů k dětem (Rabušic 2001).

Politická situace země ovlivňuje dnešní moderní společnost spíše negativně. Stát se orientuje především na tržní hospodářství a na sociální politiku nezbývá místo. Jinak tomu bylo za socialismu, kdy stát přichystal pro mladé rodiče jisté výhody týkající se půjček, bydlení či úlev na daních.

Politická změna v roce 1989 přinesla změnu životních strategií, které se také týkají reprodukce. Ivo Možný (2008) zmiňuje hned několik změn. Česká rodina orientuje svou reprodukční strategii spíše na jedno či dvě děti, více dětí se dnes stává vzácností. Tento jev způsobí v budoucnosti nevratné důsledky spojené s hranicí záchovné plodnosti (Možný 2008).

Vliv stoupající vzdělanosti žen je na plodnost negativní. Po několik generací platí, že čím vzdělanější žena, tím méně dětí bude mít. Tento vztah neovlivňoval nijak výrazně porodnost v dobách, kdy bylo vysokoškolské vzdělání u žen řídkou výjimkou. S tím, jak počet absolventek univerzit stoupá, negativní závislost mezi vzděláním a plodností nabývá na rozměru (Možný 2008). Více dětí má naopak méně vzdělané obyvatelstvo. Kromě ekonomických příčin může alespoň do jisté míry hrát roli i redukce nejistoty. Početím dítěte může matka předurčit další vývoj událostí (Klapalová, 2011).

Za druhé je tu posun doby, kdy Češi a Češky zakládají rodiny a rodí děti. Od počátku devadesátých let se průměrný věk prvorodičky zvýšil o tři roky. V evropském srovnání jsou však naše ženy v době prvního porodu stále mladé. Průměrný věk se může ještě zvýšit po tom, co odrodí ženy, které odložily porody v mladším věku na později (Možný 2008).

Rodí se stále více nemanželských dětí. Od roku 1975 vzrostl jejich relativní počet pětikrát a nyní už tvoří přibližně třetinu všech narozených. Vliv na porodnost musíme hledat ve změně počtu vícečetných porodů (Možný 2008). Podle demografické příručky z roku 2004 se druhé a třetí dítě v pořadí rodí častěji provdaným matkám (Demografická příručka 2004). Nabízí se nám tu sociální vysvětlení, které má co

dočinění se vzděláním českých žen. Nejvíce mimomanželských dětí se rodí ženám se základním vzděláním, s každým dalším stupněm vzdělání se procento snižuje.

Podle výzkumu Možného, Pakosty a Přidalové (2008) se v české společnosti vyskytuje mnoho promateřsky orientovaných žen s kvalifikací dělnické profese. Tyto ženy vždy nesly jádro porodnosti české populace. Se vzrůstající vzdělaností však tato skupina žen početně ztrácí. Problém mají s nalezením partnera, který by byl vhodným otcem a šel s nimi do manželského svazku místo života ve faktickém manželství. A pokud se přece jen vdají, šance na udržení manželského svazku je ve spojení se stupněm vzdělání nižší (Možný 2008).

Významnou příčinou poklesu porodnosti u nás je klesající zájem mužů o otcovství. Nižší počet dětí na jednu ženu a stoupající počet celoživotně bezdětných má svou analogii u mužů (Možný 2008).

Bezdětnost

Děti prvního pořadí se ženám po třicítce rodí častěji než v období socialismu, nejnižší fyziologická neplodnost je však právě ve věku do třiceti let (Hamplová 2006). Tím se zvyšuje šance, že se žena dítěte nikdy nedočká a stále více párů zůstává bezdětných.

Dalším faktorem narůstající bezdětnosti je zvyšující se podíl vysokoškolsky vzdělaných mladých lidí, v tomto případě především žen. Univerzitně vzdělaní lidé jsou častěji orientováni na kariéru a nerodinné aktivity a založení rodiny jde tím pádem stranou. Podle SLDB 2001 klesla bezdětnost vysokoškolsky vzdělaných žen narozených v 50. letech pod deset procent. V budoucnu lze očekávat nárůst počtu bezdětných vysokoškolaček, především pak u absolventek humanitního oboru. Důvod může být takový, že v oblasti okolo humanitních oborů je větší podíl žen než v jiných odvětvích (Kolínková 2006). Určitý vliv může mít i postupné společenské přijímání dobrovolné bezdětnosti. Podle průzkumu PPA 2 mladí lidé stále méně souhlasí s tvrzením, že mít děti je zodpovědnost vůči společnosti. Bezdětný životní styl souvisí s transformací charakteru partnerského chování. Do popředí se dostává především sexuální přitažlivost a emotivní komunikace na úkor prokreativní role intimních vztahů (Sobotka 2006).

2.2. SŇATEČNOST

Reprodukční strategie mladých žen po Sametové revoluci, kdy proběhla řada politických a ekonomických změn, se liší od strategie jejich matek a má zásadní vliv na

vývoj české sňatečnosti. Zvýšila se hodnota ztracených příležitostí, byla možnost více cestovat, podnikat či vybrat si vysokoškolské vzdělání. Uzavření sňatku v raném věku ztratilo na přitažlivosti a mladá populace ho odkládala spolu s rodičovstvím na pozdější časy. Věk, během nějž probíhal první porod či první sňatek, se zvyšoval a přibližoval se západoevropským standardům (Možný 2008).

Nesezdaná soužití či kohabitanace lze v západních zemích pozorovat od 60. let 20. století. Jsou výsledkem především sociálních změn jako je modernizace společnosti s univerzálním přístupem ke vzdělání, rozvoj individuality s důrazem na seberealizaci (Kalibová 1998). Faktických manželství přibývá a mění se i charakter takového soužití. V minulosti bylo hlavním rysem časté početí dítěte ještě před svatbou a samotným sňatkem bylo narození potomka legitimizováno. Dnes však potřeba legitimizovat početí dítěte sňatkem slábne. Takové soužití na zkoušku před uzavřením manželského svazku je ve mezi lidmi obecně přijímáno. Jen každý desátý mladý člověk by však v takovém svazku chtěl žít napořád (Možný 2008). Tady jsme narazili na rozpory mezi tím, co si člověk myslí a tím, jak se v budoucnosti rozhodne. Žebříček hodnot člověka se během života mění a s tím i názory na toto téma.

V Česku není rodičovství nesezdaného páru výrazem liberálního ducha, nýbrž nižším socioekonomickým statusem. Nejvyšší podíl svobodných matek najdeme v příhraničních oblastech s vysokým počtem nízké kvalifikovaných pracovních míst, vysokou měrou nezaměstnanosti a dalšími negativními vlivy (Možný 2008).

Průměrné nesezdané soužití bylo častější ve velkoměstech než v menších sídlech a bylo tím častější a delší, čím nižší byl ekonomický status páru (Možný 2008).

Mladí lidé uzavírají sňatky v menší intenzitě a ve vyšším věku než jejich rodiče z důvodu poměrně dlouhého vzdělávání. Stále vyšší podíl nevěst i ženichů pochází z řad absolventů vysokých škol (Populační vývoj České republiky 2007). Jak se dozvíme v podkapitole *Venkov versus město*, více univerzitně vzdělaných osob se koncentruje ve městech. Tím pádem se vyšší sňatečnost předpokládá právě v urbanizovaných oblastech.

Díky datům z VŠPS lze sledovat intenzitu sňatečnosti podle vzdělání, které je dlouhodobě významným faktorem ovlivňujícím jak socioprofesionální tak sociokulturní status. Nejvyšší intenzita vstupu do manželství je spojena s dokončením univerzitního studia. Roste podíl svazků, kdy jsou oba snoubenci absolventy univerzity. Majoritní podíl vzdělanostně homogamních svazků mají na svědomí lidé středoškolského vzdělání s maturitou, nejméně pak se základním vzděláním (Populační vývoj České

republiky 2007). Snižující se sňatečnost souvisí s rostoucím vzděláním a tím pádem vyšším ekonomickým potenciálem žen. Takové ženy mají vedle tradiční rodiny více alternativ (Hamplová 2003).

Jistý vztah lze hledat i mezi velikostí původní rodiny, z které jedinec pochází a šancí, s jakou vstoupí do manželského svazku. Předpokládá se, že děti z málo početné rodiny jsou častěji vedeny k tomu, aby v dospělosti investovaly do jiných oblastí života na úkor brzkého sňatku. Proto je zde domněnka, že ti, kdo vyrůstali v menších rodinách, budou mít nižší pravděpodobnost vstupu do manželského svazku (Hamplová 2003).

2.3. ROZVODOVOST

Formy rozvodu zažily za svou dlouhou cestu časem mnoho změn co se způsobu a podmínek tohoto aktu týče. V současné době se v ČR rozvádí každé druhé manželství, a přestože patří rozvod k významné události v životě obou partnerů, nelze v budoucnu očekávat výrazné změny v rozvodovém chování. Absolutní počet rozvodů se od roku 1995 do současnosti pohybuje mezi padesáti až osmapadesáti tisíci. Celková úroveň rozvodovosti však vzhledem ke klesajícímu počtu sňatků mírně roste (Populační vývoj České republiky 2007).

Intenzita rozvodů je především závislá na délce manželství a až potom hraje větší roli věk, v jakém se pár bere (Populační vývoj České republiky 2007). Rozvodovost je z hlediska věkového složení obyvatel vyšší v oblastech, kde je větší podíl lidí do třiceti let. Nejčastěji totiž zanikají manželství po třech až pěti letech trvání. U manželů, kteří tuto kritickou fázi překonají, je manželský svazek stabilnější. Starší obyvatelstvo je početnější ve velkých městech kam se stěhovali za prací a už tam zůstali, takže tam bude rozvodovost logicky nižší (Možný 2008 a Srb 2004). Podle Deníku veřejné správy můžeme v nejbližších letech ve městech očekávat pokles této kohorty, jelikož se budou staří lidé z bytových důvodů stěhovat na venkov (Deník veřejné správy). Městské populace se však obecně rozvádějí více než populace venkovské. Vyšší sňatečnost a tudíž rozvodovost je ve velkých městech. Až poté, co dvojice po pár letech nesezdaného soužití uzavře sňatek, se rozhodne, zda se odstěhuje do jeho zázemí (Možný 2008 a Srb 2004).

Věk, v jakém se lidé berou, má v případě nízkého věku snoubenců negativní vliv na stabilitu partnerství. Pokud si muž bere mladou a už těhotnou manželku, šance na to, že jim vztah vydrží, není vysoká. Sňatek v raném věku ovlivňuje profesní šance

snoubenců, tím pádem se snižuje jejich šance na dobré socioekonomické zařazení, což je prediktorem neúspěchu a manželství je náchylnější k rozvodu (Možný 2008).

Mít děti v manželství ovlivňuje rozvodovost v tom smyslu, že manželství, v němž figurují děti, se hůře rozvádí (Možný 2008). Jelikož se ale porodnost snižuje, lze očekávat, že rozvodů v bezdětném manželství bude přibývat.

To, zda sňatek skončí rozvodem, záleží na tom, jakého vzdělání je žena či muž. Vysokoškolsky vzdělaná žena je k rozvodu náchylnější více než vysokoškolsky vzdělaný muž. Muži se základním vzděláním se rozvádějí častěji než ženy. Manželství, v němž je žena s vyšším stupněm vzdělání než muž, je více náchylné k ukončení. Pokud má muž absolvovanou školu o stupeň vyšší než žena, manželství má predispozice k tomu, aby déle vydrželo. Naopak čím je plat manželky vyšší, tím je manželství stabilnější, nesmí však překročit hranici platu muže, se kterým sdílí domácnost. Poté se manželství stává křehčím. U manžela je pro udržení svazku manželského důležitá stabilita příjmu, jeho výše nehraje až tak důležitou roli (Možný 2008).

Vysoké úrovni rozvodovosti přispívají rostoucí počty rozvádějících se manželství, ve kterých jsou jedním nebo oběma partnery cizinci (Populační vývoj České republiky 2007). Vyšší koncentrace cizinců bývá v populačně větších městech, proto se rostoucí míra rozvodovosti předpokládá právě zde.

Statisticky nezjistitelným faktorem je to, jaké dvě povahy lidí se sejdou, jak se k sobě budou chovat a jaké city si budou vyjadřovat. Z toho důvodu nelze sílu působení tohoto faktoru vypožorovat (Možný 2008).

2.4. POTRATOVOST

Potrat (ve smyslu umělého ukončení těhotenství) je jedním ze způsobů jak se vyhnout nechtěnému početí dítěte. Potratovost byla v socialistických státech před rokem 1989 vysoká a to především z důvodů nedostatečné informovanosti a špatné dostupnosti moderní antikoncepce. Teprve rozšíření moderních antikoncepčních metod a vytvoření podmínek pro účinnější plánování rodiny na počátku 90. let vedlo ke snížení tohoto druhu přerušování těhotenství. Nesmíme ale opomenout i spontánní potraty, které postupem času narůstají a jsou spojeny s tím, jak ženy posouvají početí dítěte do vyššího věku, což s sebou nese vyšší riziko (Populační vývoj České republiky 2007). Obecně vzato, potraty nemají v dnešní moderní společnosti vzhledem k neustálému poklesu velký vliv na demografické charakteristiky.

Počet interrupcí rychleji klesá u vdaných žen, a to z důvodu snižování počtu žen v manželském svazku. Od roku 2007 už je jejich podíl na umělých potratech nižší než u žen svobodných. Zvýšil se podíl svobodných žen ve věku nejvyšší sexuální aktivity (Populační vývoj České republiky 2007).

Pokles interrupcí je ovlivněn i nízkým počtem rodin s více dětmi, jelikož ženy podstupují potrat častěji v případě, kdy mají dva a více potomků (Populační vývoj České republiky 2007).

Co se týče vlivu vzdělanosti žen a umělých potratů, funguje v tomto vztahu negativní korelace. Výrazně vyšší index UPT mají ženy se základním vzděláním. Do roku 1992 dokonce počet takových potratů u žen se základní školou převyšoval počet živě narozených dětí. Nejnižší index UPT měly po celé sledované období (1987-2006) vysokoškolačky (Rychtaříková 2008).

Rozšíření moderních druhů antikoncepce bylo zmíněno v podkapitole o porodnosti a plodnosti. Čím více je antikoncepce, ať už hormonální či bariérová, rozšířená, tím více ubývá potratů, jelikož páry nepracují méně spolehlivé metody ochrany před početím (přerušovaná soulož, metoda neplodných dnů).

2.5. VENKOV VERSUS MĚSTO

Venkovský prostor lze definovat podle různých kritérií. Obecně je vymezován jako řídko osídlený prostor, kde má důležitou funkci zemědělství. Z hlediska demografického lze venkov popsat jako oblast s nízkou hustotou a počtem obyvatel, z hlediska urbanistického specifickým typem zástavby (Maříková 2009).

Velký sociologický slovník definuje venkov: „*Venkov je obydlený prostor mimo městské lokality tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel, ale i jiným způsobem života, většinou propojeným s přírodou, a také s jinou sociální strukturou ve srovnání s městem (Velký sociologický slovník 1996).*“

Město lze definovat jako sídelní útvar, pro který jsou charakteristické znaky jako je vysoká hustota a koncentrace obyvatelstva, relativně větší velikost, vysoká koncentrace a kompaktnost zástavby či specifická demografická, profesní a sociální skladba (gis.zcu.cz).

Demografické rozdíly mezi městem a venkovem jsou dány mentalitou lidí a prostředím v jakém žijí. Rostoucí proces urbanizace má vliv na sociální odcizení a anonymitu (Thakur.cz). Sousedské vztahy zde nejsou na takové úrovni jako v menších obcích na venkově, a proto se lidé při rozhodování o svém životě, co se týče například

plánování rodiny, neohlízejí na to, jakou pověst mohou mezi sousedy získat. Opačná situace platí na venkově v malých obcích, kde patří sousedské vztahy do základu společenského života. Z urbanismu se stává styl života. Lidé, ačkoliv žijí v blízkosti, tak se navzájem neznají. Probíhají mezi nimi krátké a neosobní interakce. Narůstá počet fyzických kontaktů na úkor těch sociálních, klesá počet osobních vztahů, přibývá vztahů profesionálních. Ve velkých městech se rovněž odděluje veřejná a rodinná sféra (Thakur.cz a gis.zcu.cz).

Vliv na demografické charakteristiky má migrace obyvatel mezi městem a venkovem. V retrospektivním pohledu za 150 let lze pozorovat, že venkov byl po většinu doby migračně ztrátový a lidé se stěhovali do měst. K zastavení procesu vyliďňování venkova došlo v první polovině 90. let. Všechny velikostní skupiny venkovských obcí jsou z hlediska migrace ziskové, ztrácejí naopak města, nejvíce ta největší. Nárůst obyvatelstva se projevil především v zázemí velkoměst – jedná se tedy o proces suburbanizace. Mezi lidmi střední a vyšší třídy vzrostl zájem o atraktivní bydlení na venkově s dobrou dostupností do měst. Značnou část tvoří rodiny stěhující se do domků v satelitních obcích okolo velkých měst. Stěhováním na venkov může rodina také řešit problém, jak snadněji a levněji získat byt, ovšem za cenu méně atraktivní oblasti v blízkosti měst (Maříková 2009).

Demograficky důležité jsou i rozdílné velikosti rodin, respektive domácností. Rozdílily se mění jen nepatrně. V roce 1991 měly cenové domácnosti ve městech pouze 2,45 členů, na venkově to bylo 2,67. S velikostí města se počet členů domácnosti vzhledem k vyššímu počtu neúplných rodin snižuje. Patrný je nárůst jednočlenných domácností spojený s procesem snižování porodnosti, který byl na venkově i ve městech až do roku 1991 stejně rychlý (Srb 2004).

Obecně rozšířený názor, že venkov je ohrožen nepříznivou věkovou strukturou, nebyl daty ze SLBD 2001 potvrzen. Věková struktura je jak na venkově, tak ve městech totožná. Ne všechny velikostní skupiny obcí jsou na tom stejně. V nejmenších obcích je situace nejhorší – počet starších osob je vysoký. Podíl lidí starších pětadesáti let je v obcích do 100 obyvatel více než pětinový (Maříková 2009). Ačkoliv nejsou rozdíly velké, je třeba zmínit, že města mají početnější složku obyvatel v produktivním věku, předproduktivní a poproduktivní jsou více zastoupeny na venkově. Čím je ale město větší, tím více klesá počet obyvatel v produktivním věku. Ve městech je tedy ekonomické zatížení menší. (Srb 2004).

Vzdělanostní struktura se od té věkové dost liší. Ve venkovské oblasti je vyšší podíl osob vyučených, se základním vzděláním nebo s neukončeným vzděláním. Absolventů maturitního a vysokoškolského studia je zde naopak méně (Maříková 2009). V přepočtu na 100 obyvatel starších 25 let je ve městech více středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných, přičemž růst podílu absolventů vysoké školy je výrazně rychlejší (Srb 2004).

Ekonomická aktivita je na venkově nižší (49,35 %) než ve městech (52,06 %) a to z důvodu vyššího podílu důchodců, studentů a žáků. Venkovské obyvatelstvo stále dojíždí do města za prací více než měšťané na venkov (Maříková 2009).

3. METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE A ZDROJE DAT

Metodika výběru SO ORP

Jako základní jednotkou pro tuto práci byly vybrány obce ve vybraných správních obvodech obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP), a to vzhledem k vyšší přesnosti při porovnávání. Samotné SO ORP by mohly stírat některé demografické rozdíly, ale nadále zůstávají neméně důležitým administrativním celkem. Z celkového počtu jedenadvaceti správních obvodů v Jihomoravském kraji jich bylo vybráno deset. Deset vybraných SO ORP bylo dále rozděleno na dvě skupiny po pěti administrativních územích.

Z původního porovnávání samotného města Brna a jeho okolí se stala komparace Brna, suburbánního okolí a vzdálenější oblasti. Výsledky mohou být zajímavější a více nám ukáží rozdíly mezi příměstským a vzdálenějším zázemím krajského města. Prvních pět správních jednotek se nachází v těsném sousedství samotného města Brna a tvoří kompaktní území. Pro tuto práci budou tato SO ORP nazývána jako **1. skupina**. Skupinu tvoří SO ORP Ivančice, Kuřim, Rosice, Šlapanice a Židlochovice. Hlavními hodnotícími ukazateli jsou podíl dokončených rodinných domů a migrační saldo, jelikož se dá předpokládat, že v této příměstské oblasti žijí ve větší míře mladé rodiny s dětmi, které zde koupily nebo postavily dům. Zároveň se u těchto rodin předpokládá vyšší plodnost a porodnost, proto byl zvolen jako druhý ukazatel přirozený přírůstek. U obou ukazatelů jde o co nejvyšší hodnotu, ale zároveň je zachována vyžadovaná celistvost oblasti. Data se vztahují k roku 2010.

Druhá skupina správních obvodů obcí s rozšířenou působností je lokalizována na jihovýchodě až východě Jihomoravského kraje. Těchto pět SO ORP bude mít pracovní název **2. skupina** a tvoří ji Břeclav, Bučovice, Hodonín, Kyjov a Veselí nad Moravou. Hodnotícími ukazateli jsou podíl rodáků z posledního sčítání v roce 2011 a procento postavených bytů z celkového počtu všech dokončených obytných jednotek mezi lety 2010 a 2009, jelikož se zde předpokládá nižší podíl nově přistěhovalých mladých rodin a naopak vyšší podíl lidí, kteří tu vyrůstali od narození a mají k tomuto kraji vztah. Jde opět o co nejvyšší hodnoty a i toto území musí být kompaktní. Podařilo se docílit toho, že obě skupiny spolu přímo nesousedí, což může více diferencovat obě oblasti co se týče výsledků demografické analýzy a nestírat významnější rozdíly mezi nimi.

Tab. 1: Vybrané SO ORP k analýze. Tyrkysová barva: 1. skupina SO ORP; světle zelená: 2. skupina SO ORP. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka 2010, Vybrané údaje za SO ORP za rok 2010).

SO ORP	Rodinné domy dokončené v roce 2010 [%]	Bytové domy dokončené v roce 2010 [%]	Narození v obci trvalého bydliště 2011 [%]	Migrační saldo (2010) [‰]
Blansko	59,1	5,0	49,2	1,9
Boskovice	60,8	20,8	53,6	2,3
Břeclav	50,8	47,0	55,9	-0,7
Bučovice	65,4	0,0	50,7	0,7
Hodonín	82,5	7,0	56,7	-3,5
Hustopeče	66,0	13,1	57,2	4,6
Ivančice	90,5	0,0	55,8	-5,3
Kuřim	57,3	34,4	42,0	12,4
Kyjov	53,6	23,5	56,8	0,7
Mikulov	50,8	34,4	49,0	-0,9
Moravský Krumlov	83,9	0,0	52,3	0,3
Pohořelice	52,2	27,4	48,2	7,8
Rosice	81,5	0,0	48,5	6,1
Slavkov u Brna	64,7	30,3	50,6	8,4
Šlapanice	74,5	16,3	44,6	14,3
Tišnov	61,5	18,4	47,4	7,7
Veselí nad Moravou	91,9	0,0	59,7	-2,8
Vyškov	78,2	8,3	48,7	2,1
Znojmo	60,3	16,3	48,5	0,9
Židlochovice	83,0	11,2	48,4	9,5

Metodika porovnávání demografických ukazatelů

Komparace bude čtyřúrovňová - za samotné obce, za správní obvody obcí s rozšířenou působností, rozdíly mezi definovaným venkovem a Brnem a mezi SO ORP, z nichž budou vyjmuta města s vyšším počtem obyvatel, která mohou čísla ovlivňovat a narušit venkovské trendy v demografických procesech. Víceúrovňová analýza bude více vypovídající a přesnější, než porovnání venkova a Brna. Je téměř jisté, že existují rozdíly mezi blízkým a vzdálenějším zázemím metropole. K nápomoci nám budou přiložené mapy a tabulky.

Zdroje dat a jejich dostupnost

Všechna použitá data pocházejí z webových stránek Českého statistického úřadu. Bohužel, pro tuto práci nejsou k dispozici číselné údaje v potřebném rozsahu a za vybrané administrativní jednotky. Z tohoto důvodu muselo být upraveno portfolio vybraných demografických ukazatelů, které měl autor v úmyslu použít. Původně se

mělo počítat s přesnějšími demografickými ukazateli, ale vyžadovaná data nesahají do příliš hluboké minulosti, a proto se spokojíme s hrubšími měřeními. Jelikož nebyl vždy dostupný údaj za střední stav obyvatelstva a mnohdy byl uveden pouze počet obyvatel k 31.12. daného roku, je střední stav vypočítán jako průměr počtu obyvatel k 31.12. předchozího roku a 31.12. požadovaného roku.

Číselná data pro statistické testování jsou převážně ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001, jenž jsem dostupné ve veřejné databázi na webu ČSÚ a data za nezaměstnanost, pocházejí z portálu Ministerstva práce a sociálních věcí.

Mapové podklady pocházejí z roku 2003. V té době ještě nebyla obec Senorady součástí Jihomoravského kraje, a tudíž není součástí analýzy.^[1] Druhou drobnou administrativní změnou je odtržení obce Ladná od Břeclavi na začátku roku 2000.^[2] V analýze je tato obec začleněna do Břeclavi. 1. ledna 2000 se od města Bučovice odtrhla městská část Mouřínov.^[3] Data za období 1992-1994 nejsou dostupná, ale v mapách tato obec figuruje s hodnotou nula.

Použité demografické ukazatele a metodika výpočtu

Nejpodstatnějšími ukazateli jsou hrubé míry porodnosti, sňatečnosti, rozvodovosti a potratovosti zpracované do úrovně obcí. Pro porovnání jsou k dispozici vytvořené mapy, kde je zachycen vývoj a změny v trendu jednotlivých hrubých měř. Doplňujícími údaji za SO ORP jsou přesnější míry, které jsou zmíněny níže.

Porodnost

Hlavním ukazatelem porodnosti je zde hrubá míra porodnosti vypočítaná jako počet živě narozených dětí na 1000 obyvatel středního stavu v daném roce (Demografie.info).

Pro vypočítání hrubé míry porodnosti bylo potřeba zpracovat velké množství informací, jelikož počet živě narozených dětí a střední stav obyvatelstva byly k dispozici pouze za obce rozdělené podle okresů. V databázi demografických údajů za obce ČR sahají tyto údaje až do roku 1971. Dle seznamu obcí v jednotlivých SO ORP byly poté obce vyříděny a jejich hodnoty živě narozených dětí a střední stav obyvatelstva agregován do vyšší administrativní jednotky.

Vývoj hrubé míry porodnosti (hmp) v jednotlivých SO ORP a jejich obcích je zachycen od roku 1992 do roku 2010 ve třech meznících, mezi nimiž jsou pětileté rozestupy. Pro zpřesnění čísel a eliminování nahodilých odchylek byl počet živě

narozených dětí a střední stav obyvatelstva počítán jako průměr ze tří po sobě jdoucích let. Konkrétně jsou to průměry za roky 1992-1994, 2000-2002 a 2008-2010.

Plodnost

Ukazatelem plodnosti v jednotlivých SO ORP je obecná míra plodnosti (f) vypočítaná jako počet živě narozených dětí na 1000 žen v reprodukčním věku 15-49 let v daném roce (Demografie.info).

Zde bylo potřeba brát ohled na množství dostupných dat, a proto není k dispozici dlouhodobý vývoj obecné míry plodnosti za delší časový úsek jako je tomu u porodnosti. Hlavním problémem byly informace o počtu žen v reprodukčním věku, který je za SO ORP vypočítán pouze od roku 2007. Pracovat tedy budeme s průměrem tří po sobě jdoucích let mezi roky 2008 a 2010. Tento ukazatel nebude vzhledem k malému rozsahu analyzován a slouží především pro srovnání mezi skupinami SO ORP.

Potratovost

K analýze potratovosti jsou v této práci k dispozici celkem tři demografické ukazatele. Hrubá míra potratovosti (hmpo) vypočítaná jako počet potratů na 1000 obyvatel středního stavu daného roku, index potratovosti (ipo) udává poměr potratů na sto narozených dětí v daném roce a obecná míra potratovosti (ompo) vypočítaná jako počet potratů na 1000 žen fertilního věku (Demografie.info).

Hrubá míra potratovosti a index potratovosti ukazují díky údajům dostupným za posledních přibližně dvacet let vývoj od počátku 90. let a opět jsou zde průměrovány tři po sobě jdoucí roky 1992-1994, 2000-2002 a 2008-2010. Třetí, nepřesnější ukazatel, obecná míra potratovosti, pracující s počtem žen ve fertilním věku nám udává hodnotu za zprůměrované nejaktuálnější roky 2008-2010.

Sňatečnost

Vývoj sňatečnosti ukazuje hrubá míra sňatečnosti (hms), což představuje počet uzavřených sňatků na 1000 obyvatel středního stavu za daný rok (Demografie.info). Jako doplňující údaj je zde uveden i průměrný věk ženicha a nevěsty při uzavírání sňatku.

Data pro hrubou míru sňatečnosti pocházejí z veřejné databáze Českého statistického úřadu. Počítá se za tři období a opět jsou zde pro zpřesnění zprůměrovány

tři po sobě následující roky: 1992-1994, 2000-2002 a 2008-2010. Hodnota průměrného věku ženicha a nevěsty při uzavírání sňatku je vypočítána z let 2008-2010.

Rozvodovost

Hrubá míra rozvodovosti (hmro) vyjádřená počtem rozvodů na 1000 obyvatel středního stavu v daném roce a je hlavním ukazatelem rozvodovosti v této práci. Počet rozvodů na sto uzavřených sňatků ($[\text{rozvody/sňatky}] * 100$) je uveden jako doplňující a přesnější údaj (Demografie.info).

Stejně jako hrubá míra sňatečnosti je i rozvodovost s ohledem na množství dostupných dat počítána za stejné období. Počet rozvodů na sto uzavřených sňatků je uveden jako průměr let 2008-2010.

4. KOMPARACE HRUBÝCH MĚR

V této části bakalářské práce se dostáváme k samotnému porovnání nasbíraných a převedených dat do hrubých měr. Vystihneme rozdíly, které panují mezi administrativními celky a co mají naopak společného. Hledání příčin takového vývoje bude následovat v další kapitole.

4.1. PORODNOST

Porodnost na úrovni obcí

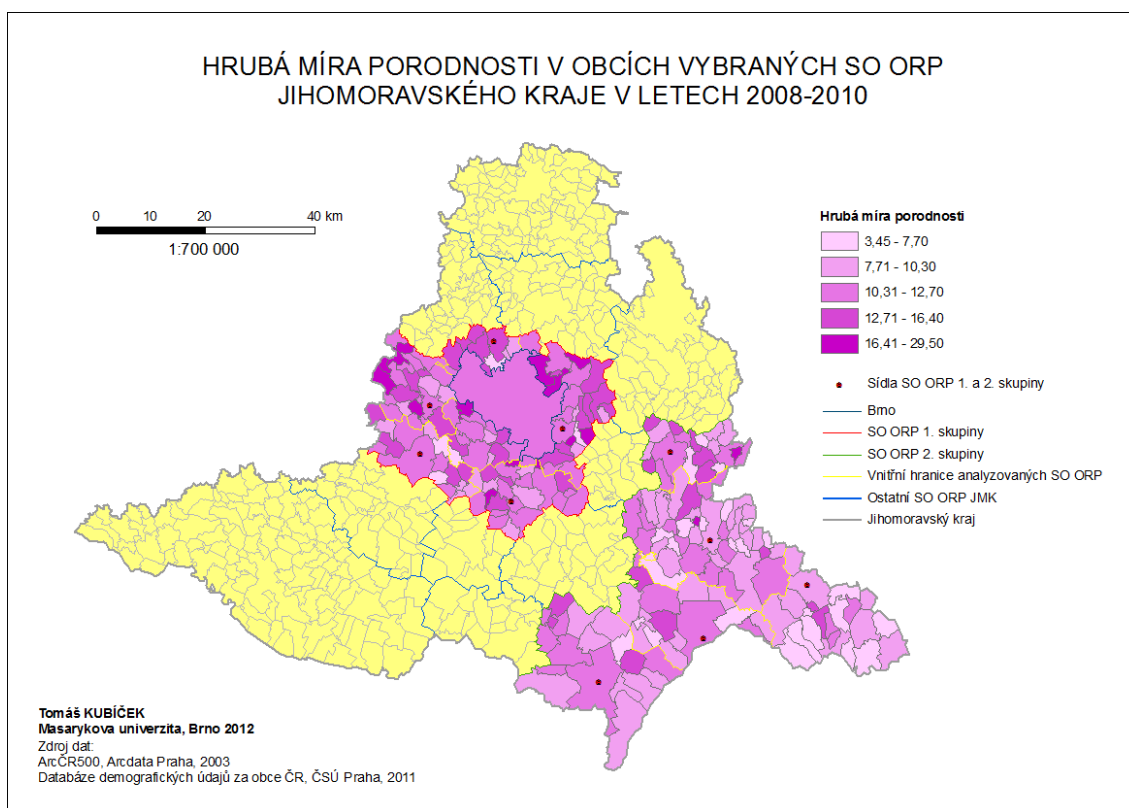
Ku porovnání máme k dispozici celkem 234 obcí. Na této úrovni vystihneme nejzajímavější trendy vývoje mezi lety 1992 až 2010. Během interpretace výsledků je třeba zmínit, že se mezi vybranými obcemi nacházejí i takové, které se kvůli nízkému počtu obyvatel mohou vyskytovat velké odchylky.

Porodnost zaznamenala za studovaných devatenáct let zajímavý vývoj co se územního rozmístění týče. Z mapy hrubé míry porodnosti v letech 1992-1994 je patrné, že rozdíly mezi jednotlivými obcemi, především ve vzdálenější skupině od Brna, nebyly tolik ostré, jako v dalších letech. Hrubá míra se tu v kartogramu podle přirozeného rozdělení souboru (natural breaks) pohybuje od 10,8 do 13,5. Obce okolo Brna jsou už v tomto porevolučním období značně porodnostně diferencované, ne však tolik, jako v následujících letech. Samotné město Brno vykazovalo obecně nižší míru porodnosti než obce 1. a 2. skupiny.

V letech 2000-2002 se souvislé skupiny obcí ve druhé skupině s podobnou hrubou mírou porodnosti rozpadly a v mapě jsou patrné menší fragmenty ležící ve stejném intervalu HMP. Obce s vysokou porodností sousedí s obcemi s porodností nízkou, což je dáno nereprezentativními vzorky. Nárůst HMP ve 2. skupině je patrný především na severu území tj. SO ORP Bučovice a Kyjov. Nejvýraznější změnou je vyšší hrubá míra porodnosti u obcí 1. skupiny, kde se v mapě sytěji zbarvily obce dále od hranic s Brnem, zejména na jihu.

Období let 2008-2010 je provázáno především výrazným snížením hrubé míry porodnosti v obcích 2. skupiny, vyšší míru můžeme pozorovat na severu, ale i tam se objevují obce s nízkou hodnotou. Nejnižší HMP figuruje v největší vzdálenosti od Brna, tj. v okolí Veselí nad Moravou. Na druhé straně se prstenec obcí s vysokou hrubou mírou porodnosti okolo Brna zužuje a přesunuje blíže k metropoli. Viditelnou změnu v podobě nárůstu porodnosti zaznamenaly obce na severu v SO ORP Šlapanice a na

západě. Nejvyšších průměrných hodnot za tři období dosáhly obce Litostrov (Rosice), Terezín (Hodonín) a Kupařovice (Ivančice). Nejnižších naopak Syrovín, Hlína a Žeraviny.

Obr. 1: Mapa hrubé míry porodnosti ve studovaném území v letech 2008-2010.

Porodnost na úrovni SO ORP

Porovnání na vyšších územních jednotkách nám nabízí deset SO ORP a Brno. Podle hodnot hrubé míry porodnosti v těchto administrativních jednotkách nepanovaly v prvním studovaném období velké rozdíly, porodnost se pohybovala mezi deseti živě narozenými dětmi na 1000 obyvatel středního stavu v Brně a 13,3 živě narozenými na 1000 obyvatel středního stavu na Hodonínsku.

Během prostředního období 2000-2002 se interval HMP ještě více zúžil a všech jedenáct jednotek se vtěsnilo mezi 7,4 a 8,72 živě narozených dětí na 1000 obyvatel středního stavu. V porovnání s prvním obdobím se jedná o významný pokles hrubé míry porodnosti v celé oblasti. Významný posun vpřed zaznamenalo samotné Brno, které poskočilo z desáté na třetí příčku co se nejvyšší porodnosti týče.

Poslední sledované období nabízí ucelenější a snáze interpretovatelné výsledky. Na prvních čtyřech příčkách se umístily SO ORP z 1. skupiny spolu s Brnem, druhou polovinu tabulky ovládly správní obvody vzdálenější od Brna. Rozdíly mezi jednotkami

jsou největší za tři studovaná období (od 8,53 do 13,45). Nejvyšší hodnotu hrubé míry porodnosti zaznamenaly Rosice spolu se Šlapanicemi a Židlochovicemi. Je dobré zmínit SO ORP Bučovice, které mělo v posledních dvou pozorováních podobné hodnoty jako správní obvody v 1. skupině. Je tudíž možné, že se jedná o oblast s podobnými charakteristikami, což si lze vysvětlit relativní blízkostí metropole. Z vyčtených hodnot je patrné, že se porodnost po porevolučním propadu zvedla. S jistotou však nelze říci na jak dlouho.

Tab. 2: Hrubá míra porodnosti na úrovni vybraných SO ORP a Brna. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

		1992-1994	2000-2002	2008-2010
1. skupina	Brno	10,01	8,68	12,21
	Ivančice	12,57	8,66	10,63
	Kuřim	12,19	7,40	11,80
	Rosice	11,50	8,57	13,45
	Šlapanice	11,06	8,64	12,97
	Židlochovice	12,14	8,72	12,30
2. skupina	Břeclav	12,24	7,94	10,38
	Bučovice	10,95	8,66	11,24
	Hodonín	13,29	8,25	9,85
	Kyjov	11,79	8,70	9,33
	Veselí nad Moravou	12,14	8,35	8,53

Plodnost na úrovni SO ORP

Obecná míra plodnosti je vzhledem k množství dostupných dat vypočítaná pouze za roky 2008-2010 za správní obvody a slouží ke zpřesnění hrubé míry porodnosti. Příloha č. 9 potvrzuje fakta, která prezentuje HMP. Nejvyšší obecná míra plodnosti panuje v Brně a okolním SO ORP. Špatně si s hodnotou 47,07 nevedou Bučovice. Naopak nejnižší čísla pozorujeme v Hodoníně, Kyjově a Veselí nad Moravou.

Porodnost v SO ORP bez obcí nad 3000 obyvatel

Jelikož je cílem bakalářské práce postihnout rozdíly mezi městským a venkovským charakterem demografických procesů, je třeba analyzovat jednotlivé SO ORP bez větších obcí, které mohou navozovat jiný trend, než už obcí menších, na které je tato práce cílená. Podmínkou pro vyřazení takové obce je střední stav obyvatel nad 3000, vyšší počet obyvatel už může mít větší vliv na demografické ukazatele. Je to pomyslná hranice městského charakteru. Podle A. Slepíčky má horní hranici počtu

obyvatel mezi 2000 a 5000 obyvatel (Slepička 1981). U 1. skupiny se jedná o sedm obcí, u 2. skupiny o obcí šestnáct.

Analýza na této úrovni nepřinesla výrazné výsledky. Z tabulky č. 3 je patrné, že rozdíly jsou nejčastěji v řádech setin narozených dětí na 1000 obyvatel středního stavu a vyšší hodnoty jsou pouze v několika případech. Velký vliv na celkovou porodnost má obec Kuřim, která v posledních dvou pozorovaných obdobích zvyšovala průměrnou HMP vlastního SO ORP od 0,28 respektive 0,37.

Tab. 3: Hrubé míry porodnosti v SO ORP se všemi obcemi a bez obcí se středním počtem obyvatel nad 3000. (Hodnoty psané kurzívou jsou za SO ORP se všemi obcemi. Rozdíl je výsledek SO ORP se všemi obcemi minus SO ORP bez obcí se středním stavem obyvatel nad 3000.) Zdroj podkladových dat: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

	1992-1994		rozdíl	2000-2002		rozdíl	2008-2010		rozdíl
Ivančice	12,52	<i>12,57</i>	0,05	8,62	<i>8,66</i>	0,04	10,57	<i>10,63</i>	0,06
Kuřim	12,36	<i>12,19</i>	-0,17	7,12	<i>7,40</i>	0,28	11,43	<i>11,80</i>	0,37
Rosice	11,45	<i>11,50</i>	0,05	8,55	<i>8,57</i>	0,02	13,57	<i>13,45</i>	-0,11
Šlapanice	11,03	<i>11,06</i>	0,03	8,64	<i>8,64</i>	0,01	13,04	<i>12,97</i>	-0,07
Židlochovice	12,23	<i>12,14</i>	-0,08	8,82	<i>8,72</i>	-0,10	12,32	<i>12,30</i>	-0,01
průměr 1. skupiny	11,92	<i>11,89</i>	-0,02	8,35	<i>8,40</i>	0,05	12,18	<i>12,23</i>	0,05
Břeclav	12,12	<i>12,24</i>	0,12	7,64	<i>7,94</i>	0,30	10,58	<i>10,38</i>	-0,20
Hodonín	13,46	<i>13,29</i>	-0,16	8,33	<i>8,25</i>	-0,08	9,70	<i>9,85</i>	0,15
Kyjov	11,81	<i>11,79</i>	-0,03	8,73	<i>8,70</i>	-0,02	9,25	<i>9,33</i>	0,08
Veselí nad Moravou	12,10	<i>12,14</i>	0,04	8,37	<i>8,35</i>	-0,02	8,34	<i>8,53</i>	0,19
Bučovice	10,89	<i>10,95</i>	0,06	8,56	<i>8,66</i>	0,10	11,24	<i>11,24</i>	0,00
průměr 2. skupiny	12,08	<i>12,08</i>	0,01	8,33	<i>8,38</i>	0,05	9,82	<i>9,87</i>	0,05
Brno	10,01			8,68			12,21		

Porodnost na úrovni skupin a Brna

Porovnání takto velkých jednotek s sebou přináší jistou míru generalizace, přesto je třeba se o nich zmínit. Pro přibližnou představu je přiložena malá tabulka č. 4 ukazující průměrné hodnoty HMP ve skupinách a v Brně.

Průměr za roky 1992 až 1994 ukazuje, že nejvyšší hrubá míra porodnosti je zaznamenána v obcích druhé skupiny, s malým odstupem je následuje skupina okolo Brna. Samotné statutární město poměrně zaostává s pouhými deseti narozenými dětmi na 1000 obyvatel stf. stavu.

Pokles porodnosti na samotném konci druhého tisíciletí srazil HMP ve všech třech skupinách a rozdíly mezi nimi zmenšil na pouhé dvě desetiny. Při pohledu na mapu s údaji za roky 2000-2002 však vidíme zvyšování porodnosti v okolí Brna, jež v tabulce

o jednu desetinu převyšuje druhou, vzdálenější skupinu. Brno si v tomto období poskočilo na první příčku.

Tradičně třetí sledované období nabízí největší diferencovanost území co se porodnosti týče. Nejvyšší hrubé míry porodnosti pozorujeme v Brně a jeho okolí, naopak 2. skupina výrazně ztratila. Rozdíl mezi první a druhou skupinou je větší než mezi lety 1992 a 1994.

Tab. 4: Hrubá míra porodnosti na úrovni definovaných skupin a Brna. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

	1992-1994	2000-2002	2008-2010
1. skupina	11,69	8,54	12,50
2. skupina	12,00	8,45	9,73
Brno	10,01	8,68	12,21

4.2. SŇATEČNOST

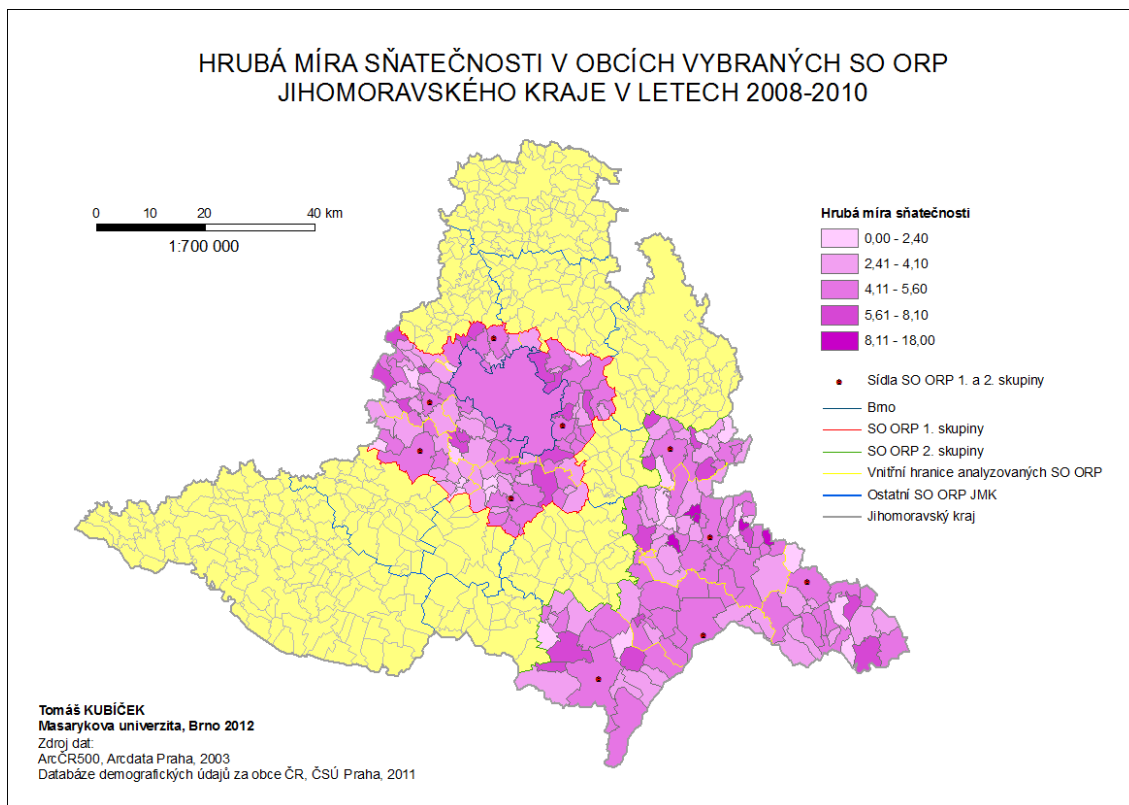
Sňatečnost na úrovni obcí

U sňatečnosti je vývoj na úrovni obcí odlišný od hrubé míry porodnosti, což je patrné z pohledu na mapy k tomu účelu vytvořené.

Jistou podobnost mezi těmito dvěma ukazateli najdeme mezi lety 1992 a 1994. Sňatečnost stejně jako porodnost tvoří ve druhé skupině obcí souvislejší celky se stejným intervalem HMS a nutno dodat, že je polohově shodný s tím porodnostním. Na Kyjovsku a Bučovicku jsou obce sňatečnostně diferencované, ale opět to může být způsobeno malými obcemi, ve kterých dochází k výkyvům na obě strany. V obcích 1. skupiny je vyšší HMS patrná na severozápadě.

Jak už bylo předesláno, vývoj porodnosti a sňatečnosti není podobný, což je prokazatelné v období 2000-2002. Zatímco vysoká HMP se soustředila v těsném okolí Brna až ve třetím období, zde se tak děje už o nějakých osm let dříve. HMS v Brně je vyšší než v obcích v přímém sousedství. Sňatečnost v druhé skupině obcí klesá a rozpadají se celky s podobnou měrou. Míry za SO ORP budou více vypovídající.

V posledním sledovaném období se sňatečnost v obcích první skupiny srovnává na stejné hodnoty. Stejnou hodnotu vykazuje i Brno. Prstenec, který okolo metropole vznikl, už není tak zřetelný. Celkový pokles HMS je viditelný i v druhé skupině, ale není tak razantní jako v případě hrubé míry porodnosti. Nejvyšších průměrných hodnot dosáhly za tři měřená období obce Skalka, Kelčany a Nechvalín (všechny ze SO ORP Kyjov). Souvislosti mezi HMP a HMS si ještě rozebereme.

Obr. 2: Mapa hrubé míry sňatečnosti ve studovaném území v letech 2008-2010.

Sňatečnost na úrovni SO ORP

Pro porovnání je třeba se podívat na tabulku vývoje hrubé míry sňatečnosti v těchto administrativních jednotkách.

Sňatečnost je v prvním měřeném období vtěsnaná do úzkého intervalu 5,66 a 6,80 sňatků na 1000 obyvatel středního stavu. Lépe na tom jsou v druhé, od Brna vzdálenější skupině SO ORP. Většina SO ORP z první skupiny spolu s Brnem zaujímají v tomto období spodní příčky tabulky. Opět tu vyčnívá SO ORP Bučovice, jež má shodný vývoj demografických ukazatelů jako SO ORP první skupiny.

Pokles sňatečnosti na přelomu druhého a třetího tisíciletí obrací pozice a do popředí se dostávají správní obvody z okolí Brna, jež je s hodnotou HMS 5,60 na prvním místě. Bučovice jsou v tomto sledovaném období ve druhé skupině černou ovci a sňatečnost zde dosahuje hodnot jako v SO ORP druhé skupiny.

Pokles hrubé míry sňatečnosti pokračuje i v posledním sledovaném intervalu tří posledních let, což je opačný trend, než jsme popisovali u předchozího ukazatele porodnosti. Nejvyšší hodnota je opět v jihomoravské metropoli. Mezi první a druhou skupinou správních obvodů není žádná pravidelnost a v tabulce seřazeně od nejnižší po nejvyšší hodnotu se střídají.

Tab. 5: Hrubá míra sňatečnosti na úrovni vybraných SO ORP a Brna. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

		1992-1994	2000-2002	2008-2010
1. skupina	Brno	5,93	5,60	5,15
	Ivančice	6,33	4,18	3,51
	Kuřim	6,02	4,79	4,46
	Rosice	5,92	5,54	4,21
	Šlapanice	5,82	4,91	4,53
	Židlochovice	6,54	5,01	4,23
2. skupina	Břeclav	6,51	4,71	4,25
	Bučovice	5,66	4,11	4,22
	Hodonín	6,80	4,85	4,40
	Kyjov	6,39	4,66	4,87
	Veselí nad Moravou	6,56	4,70	3,97

Sňatečnost v SO ORP bez obcí nad 3000 obyvatel

V tabulce č. 6 jsou uvedené rozdíly mezi správními obvody se všemi obcemi a bez obcí nad 3000 obyvatel středního stavu. Porovnání úrovně sňatečnosti nepřineslo žádné výrazné odlišnosti. U správních obvodů 1. skupiny ovlivňovaly větší obce HMS po celou dobu měření, ale postupem času jejich vliv ztrácí na významu. V druhé skupině je tomu naopak. Zatímco v prvním a druhém období měly obce nad 3000 obyvatel negativní vliv na HMS, mezi lety 2008-2010 už byl vliv opačný. Ve druhém a třetím měřeném období má samotné Brno vyšší hrubou míru sňatečnosti než průměry první a druhé skupiny.

Tab. 6: Hrubé míry sňatečnosti v SO ORP se všemi obcemi a bez obcí se středním počtem obyvatel nad 3000. (Hodnoty psané kurzívou jsou za SO ORP se všemi obcemi. Rozdíl je výsledek SO ORP se všemi obcemi minus SO ORP bez obcí se středním stavem obyvatel nad 3000.) Zdroj podkladových dat: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

	1992-1994	rozdíl	2000-2002	rozdíl	2008-2010	rozdíl			
Ivančice	6,12	6,33	0,20	4,11	4,18	0,07	3,43	3,51	0,08
Kuřim	5,96	6,02	0,06	4,73	4,79	0,07	4,36	4,46	0,10
Rosice	5,91	5,92	0,00	5,61	5,54	-0,07	4,10	4,21	0,11
Šlapanice	5,76	5,82	0,06	4,87	4,91	0,04	4,52	4,53	0,00
Židlochovice	6,46	6,54	0,08	5,01	5,01	0,00	4,20	4,23	0,03
průměr 1. skupiny	6,04	6,12	0,08	4,87	4,89	0,02	4,12	4,19	0,06
Břeclav	6,51	6,51	0,00	4,74	4,71	-0,03	4,22	4,25	0,03
Hodonín	7,08	6,80	-0,28	4,88	4,85	-0,02	4,28	4,40	0,13
Kyjov	6,45	6,39	-0,06	4,64	4,66	0,02	4,92	4,87	-0,05
Veselí nad Moravou	6,56	6,56	-0,01	4,82	4,70	-0,12	3,92	3,97	0,04
Bučovice	5,62	5,66	0,05	4,05	4,11	0,06	4,20	4,22	0,02
průměr 2. skupiny	6,44	6,38	-0,06	4,62	4,61	-0,02	4,31	4,34	0,04
Brno	5,93			5,60			5,15		

Sňatečnost na úrovni skupin a Brna

Porovnání takto velkých skupin s sebou nese určitou míru nepřesnosti, ale pohled na obě zkoumané skupiny z dálky přináší pohled na celkovou situaci v Jihomoravském kraji.

U první i druhé skupiny a samotného Brna je patrný postupný propad HMS po všechna měřená období. Pokles hrubé míry sňatečnosti je v Brně méně intenzivní než ve studovaném zbytku. V porovnání s hrubou mírou porodnosti nenastal v posledním časovém úseku nárůst.

Tab. 7: Hrubá míra sňatečnosti na úrovni definovaných skupin a Brna. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

	1992-1994	2000-2002	2008-2010
1. skupina	6,12	4,89	4,19
2. skupina	6,38	4,61	4,34
Brno	5,93	5,60	5,15

4.3. ROZVODOVOST

Rozvodovost na úrovni obcí

Hrubá míra rozvodovosti nevykazuje v území stejně jako v případě HMS žádné pravidelnosti.

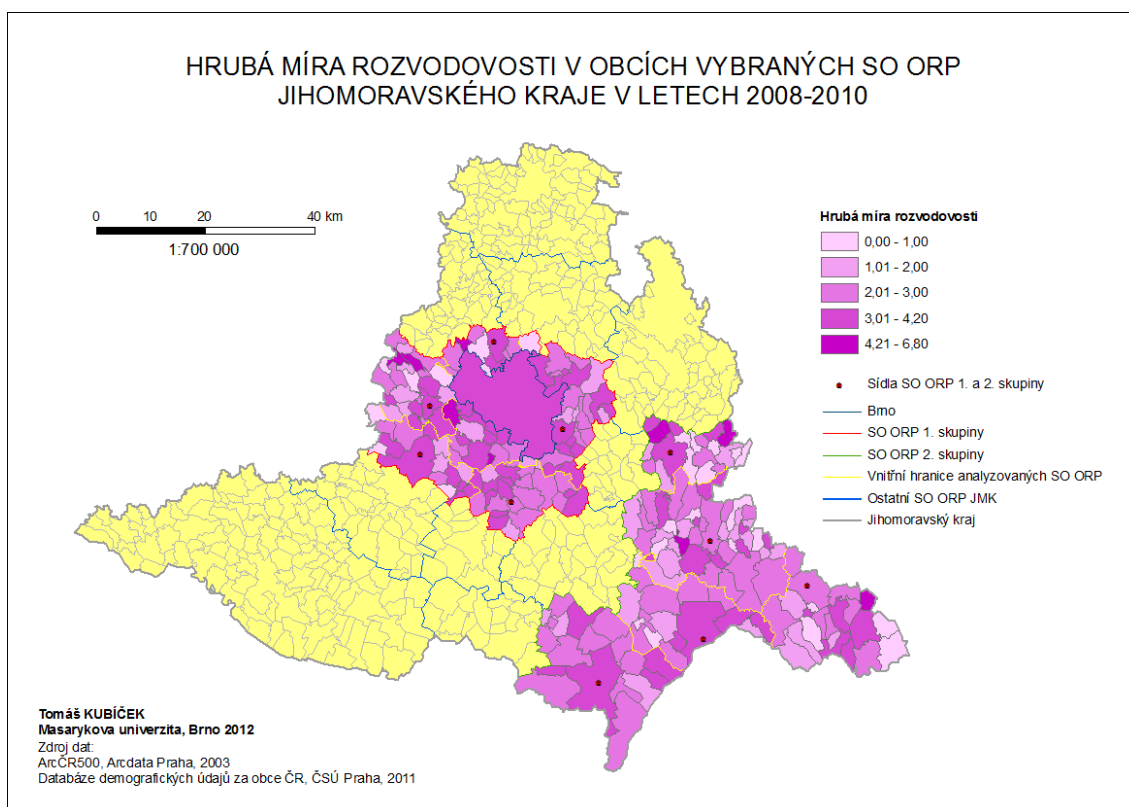
Už mezi lety 1992 a 1994 nenajdeme souvislé plochy několika obcí s podobnou měrou rozvodovosti jako tomu bylo u sňatečnosti. U šestnácti obcí je HMRO nulová, obvykle se jedná o obce s nízkým počtem obyvatel. Naopak nejvyšší hodnoty najdeme v obcích 1. skupiny, což indikuje to, že už po revoluci se rozvody více praktikovaly v zázemí větších měst. Nejvyšší průměrné hodnoty mají obce Zálesná Zhoř (Rosice), Popovice (Židlochovice) a Chvalkovice (Bučovice). Opět zde figuruje SO ORP Bučovice, čímž se stále více a více potvrzuje fakt, že se demografické charakteristiky tohoto administrativního celku podobají první skupině okolo Brna. Nejnižší HMRO je naopak v obcích Kozojídky, Stanoviště a Litostrov. Metropole Brno má v porovnání s jejím okolím znatelně vyšší hrubou míru rozvodovosti.

Z druhého zkoumaného období je zřejmé, že rozvodovost klesá. Z mapy se dá vyčíst, že HMRO je nižší v obcích na východě druhé skupiny a vytvořila se tam oblast několika obcí ve stejném intervalu. Nárůst rozvodovosti pozorujeme i v nejbližším

sousedství města Brna. Poměrně nízké hodnoty vykazují i některé obce na východě první skupiny v SO ORP Rosice.

Nejaktuálnější období ukazuje stálý pokles rozvodovosti. Příčiny tohoto fenoménu si rozebereme v jiné kapitole. Z mapy HMRO pro roky 2008-2010 pozorujeme roztržitost rozvodovosti v druhé skupině. Obce s vyšší měrou jsou střídány obcemi s menším počtem rozvodů, není v tom viditelná žádná pravidelnost a ucelenější výsledky přinesou hodnoty za celé správní obvody. Stejně jako v předchozích dvou obdobích je HMRO v Brně stále na vysoké úrovni (v intervalu s nejvyššími hodnotami).

Obr. 3: Mapa hrubé míry rozvodovosti ve studovaném území v letech 2008-2010.

Rozvodovost na úrovni SO ORP

Jak už bylo předesláno, hrubá míra rozvodovosti v SO ORP nám přehledněji a přesněji ukáže, jak je na tom vybraná část Jihomoravského kraje co se HMRO týče, jelikož samotné obce jsou vzhledem ke značné roztržitosti jevu těžko interpretovatelné.

Brno má v mezi lety 1992-1994 ze všech SO ORP rozvodovost nejvyšší. Obecně jsou rozvody četnější v SO ORP okolo Brna, nejvíce v Židlochovicích a Ivančicích. Na čtvrté příčce mezi správními obvody první skupiny vidíme opět Bučovice ze skupiny

druhé. Ostatní administrativní celky se poté střídají a zadní pozice zaujímají SO ORP Kyjov a Veselí nad Moravou.

Stejný trend pokračuje i v dalším období. Nejvyšší hodnoty si drží Brno a přílehlá SO ORP včetně Bučovic. V osmi správních obvodech HMRO mezidobě stoupla, ve druhé skupině u všech celků. V Brně nastal pokles o dvě desetiny.

Podle očekávání zůstává nejvyšší hrubá míra rozvodovosti v Brně a sousedních SO ORP, mezi něž se vtěsnila Břeclav. Nutno dodat, že Bučovice se náhle propadly až na samotný konec tabulky. Při srovnání s obdobím 2000-2002 rozvodovost klesla v Brně a v Bučovicích.

Tab. 8: Hrubá míra rozvodovosti na úrovni vybraných SO ORP a Brna. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

		1992-1994	2000-2002	2008-2010
	Brno	3,49	3,28	3,12
1. skupina	Ivančice	2,35	2,35	2,42
	Kuřim	1,61	2,46	2,64
	Rosice	1,47	2,12	2,60
	Šlapanice	1,84	2,35	2,95
	Židlochovice	2,45	2,23	2,74
2. skupina	Břeclav	1,83	2,15	2,61
	Bučovice	2,09	2,26	2,10
	Hodonín	1,63	1,86	2,30
	Kyjov	1,32	1,91	2,12
	Veselí nad Moravou	1,17	1,18	2,26

Rozvodovost v SO ORP bez obcí nad 3000 obyvatel

Tabulka vývoje rozvodovosti č. 9 v SO ORP bez obcí nad 3000 obyvatel nám nabízí celkem jasný závěr, a to ten, že populačně početnější obce ovlivňují hrubou míru rozvodovosti správního obvodu, ke kterému náležejí.

V první skupině je průměrné zvýšení rozvodovosti velkými obcemi 0,07, ve druhé skupině pak 0,08. U druhé skupiny zůstal průměr stejný, u první klesl na rozdíl pouhých čtyř setin. V letech 2008-2010 ovlivňují populačně větší obce ve stejné míře v obou skupinách a to o 0,05 rozvodů na 1000 obyvatel středního stavu. Závěrem tedy můžeme říct, že obce nad 3000 obyvatel mají kladný vliv na celé SO ORP, ikdyž je rozdíl v řádech setin.

Tab. 9: Hrubé míry rozvodovosti v SO ORP se všemi obcemi a bez obcí se středním počtem obyvatel nad 3000. (Hodnoty psané kurzívou jsou za SO ORP se všemi obcemi. Rozdíl je výsledek SO ORP se všemi obcemi minus SO ORP bez obcí se středním stavem obyvatel nad 3000.) Zdroj podkladových dat: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

	1992-1994		rozdíl	2000-2002		rozdíl	2008-2010		rozdíl
Ivančice	2,36	2,35	-0,01	2,30	2,35	0,05	2,36	2,42	0,06
Kuřim	1,40	1,61	0,21	2,36	2,46	0,10	2,56	2,64	0,08
Rosice	1,36	1,47	0,11	2,07	2,12	0,05	2,51	2,60	0,09
Šlapanice	1,82	1,84	0,02	2,33	2,35	0,02	2,97	2,95	-0,02
Židlochovice	2,42	2,45	0,03	2,23	2,23	0,00	2,73	2,74	0,01
průměr 1. skupiny	1,87	1,94	0,07	2,26	2,30	0,04	2,63	2,67	0,05
Břeclav	1,71	1,83	0,12	2,09	2,15	0,07	2,59	2,61	0,02
Hodonín	1,54	1,63	0,09	1,81	1,86	0,05	2,23	2,30	0,07
Kyjov	1,25	1,32	0,07	1,81	1,91	0,10	2,07	2,12	0,05
Veselí nad Moravou	1,07	1,17	0,10	1,02	1,18	0,16	2,22	2,26	0,04
Bučovice	2,09	2,09	0,00	2,22	2,26	0,03	2,03	2,10	0,07
průměr 2. skupiny	1,53	1,61	0,08	1,79	1,87	0,08	2,23	2,28	0,05
Brno	3,49			3,28			3,12		

Rozvodovost na úrovni skupin a Brna

Ucelený pohled na situaci v rozvedech v Jihomoravském kraji přináší vzájemné srovnání obou skupin a města Brna.

První a druhá skupina zaznamenávají mezidobý postupný nárůst hrubé míry rozvodovosti v řádech desetin rozvodů na 1000 obyvatel středního stavu, což je vzhledem k nízkým hodnotám významný rozdíl. Metropole zažívá opačný trend, rozvodovost klesá a i přesto má v posledním sledovaném období stále vyšší HMRO než 1. a 2. skupina. Nízká rozvodovost je podle očekávání v od Brna vzdálenější skupině obcí. Pokud bude tento trend pokračovat, což nelze s jistotou říci, časem se hladiny rozvodovosti skupin a Brna mohou protnout. S větší jistotou to lze tvrdit o skupině okolo metropole.

Tab. 10: Hrubá míra rozvodovosti na úrovni definovaných skupin a Brna. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

	1992-1994	2000-2002	2008-2010
1. skupina	1,94	2,30	2,67
2. skupina	1,61	1,87	2,28
Brno	3,49	3,28	3,12

4.4. POTRATOVOST

Potratovost na úrovni obcí

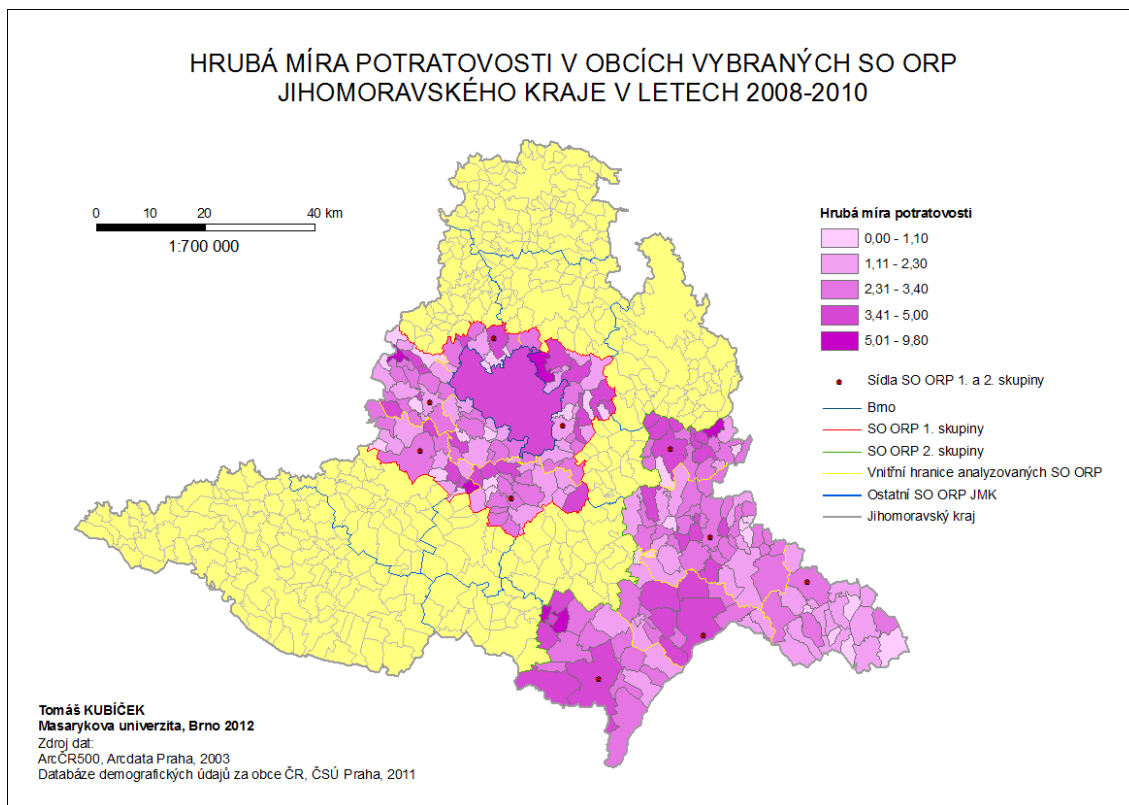
Potratovost, jakožto významný faktor ovlivňující porodnost, může mít reciproční vývojové trendy jako natalita. To se pokusíme potvrdit či vyvrátit na následujících řádcích.

Potraty zaznamenaly po revoluci rapidní pokles, který trvá až do dnešní doby, přesto bylo v letech 1992 až 1994 jejich číslo stále vysoké. Dokládá to přiložená mapa zmíněného období. Vysoké číslo hrubé míry potratovosti je patrné v některých obcích druhé skupiny, které mohou být reprezentativními vzorky, jelikož se jedná o obce s rozšířenou působností. Z celkového pohledu to vypadá, že i v okolí Brna jich bylo provedeno méně než na vzdálenějším venkově. V samotném Brně není potratovost nejnižší, ale s hodnotou 8,16 potratů na 1000 obyvatel středního stavu se řadí do druhého nejvyššího intervalu.

Pokles v dalším období je z mapy patrný. Viditelné snížení hrubé míry potratovosti zaznamenaly obce v druhé skupině, vyšší zůstává v nejvýchodnějším cípu tohoto území. Vypadá to, že se všechny studované obce s vyšší potratovostí spojují do celistvějších celků a zanikají výrazné rozdíly z prvního období. Vyšší HMPO než v okolí panuje v brněnské metropoli.

HMPO opět od přelomu tisíciletí poklesla v celém kraji. Vysoká potratovost převládá v Brně i mezi lety 2008-2010. Východní část druhé skupiny zaznamenala značný pokles potratovosti, údaje za SO ORP toho prozradí více. Menší nárůst je patrný v obcích severně od Brna a na Bučovicku, jinak zůstává situace ve zbytku území podobná. Nejvyšší průměrné hodnoty za všechna tři období mají obce Chvalkovice (Bučovice), Hýsly (Kyjov) a Říčky (Rosice).

Po celou dobu devatenácti let se obec Chvalkovice držela na prvních dvou příčkách v počtu potratů na 1000 obyvatel středního stavu. Mezidobě také přibýval počet obcí, ve kterých nebyl zaznamenán žádný potrat. Největší skok byl mezi prvním a druhým studovaným obdobím.

Obr. 4: Mapa hrubé míry potratovosti ve studovaném území v letech 2008-2010.

Potratovost na úrovni SO ORP

Podle tabulky hrubé míry potratovosti za SO ORP na tom byly v případě toho, že budeme potratovost považovat za negativní jev, správní obvody druhé skupiny spolu s Brnem hůře než SO ORP první skupiny ve všech měřených obdobích. Bučovice vykázaly mezi správními obvody druhé skupiny poměrně nízkou hodnotu, nižší už měl pouze Hodonín.

V druhém měřeném období je trend velmi podobný tomu, který pozorujeme mezi lety 1992-1994 s tím rozdílem, že Brno stále figurující mezi vysokými hodnotami HMPo povyskočilo na první místo tabulky. Z první skupiny vykazuje vyšší potratovost Kuřim. Ve všech SO ORP včetně metropole klesla mezidobě HMPo o zhruba polovinu. V Brně se po revoluci provádělo přibližně osm potratů na 1000 obyvatel středního stavu, o sedm let později už pouze čtyři.

Nejvyšší hrubou míru potratovosti si i ve třetím studovaném období drží Brno spolu se správními obvody druhé skupiny. Ve všech administrativních jednotkách potratovost poklesla, v některých opět o polovinu. Na spodní příčce se objevilo s hodnotou HMPo 1,63 Veselí nad Moravou.

Tab. 11: Hrubá míra potratovosti na úrovni vybraných SO ORP a Brna. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

		1992-1994	2000-2002	2008-2010
	Brno	8,16	4,04	3,53
1. skupina	Ivančice	6,68	2,91	2,53
	Kuřim	5,57	3,66	1,98
	Rosice	4,26	2,83	2,59
	Šlapanice	6,11	2,97	2,52
	Židlochovice	5,50	3,00	2,37
2. skupina	Břeclav	8,25	3,71	3,22
	Bučovice	6,30	3,58	3,16
	Hodonín	5,79	2,93	2,59
	Kyjov	6,37	3,19	2,55
	Veselí nad Moravou	6,82	3,69	1,63

Obecná míra potratovosti na úrovni SO ORP

Přesnější ukazatel obecná míra potratovosti potvrzuje údaje z tabulky hrubé míry potratovosti. Nejvíce potratů je prováděno ve správních obvodech 2. skupiny a v Brně, jediným rozdílem jsou rozdílné příčky, na kterých SO ORP figurují. OMPo je nejvyšší v metropoli, zatímco v tabulce HMPo je až na třetím místě. Nejnižší počet potratů na 1000 žen v reprodukčním věku je prováděn ve Veselí nad Moravou.

Potratovost v SO ORP bez obcí nad 3000 obyvatel

Tabulka HMPo č. 12 v SO ORP bez obcí nad 3000 obyvatel středního stavu nám nabízí poměrně jasný vliv větších obcí na potratovost ve vlastních správních obvodech. V drtivé většině případů potratovost zvyšují. Pouze ve dvou případech tomu bylo mezi lety 1992 až 1994 naopak. Rozdíly potratovosti v SO ORP s obcemi nad 3000 obyvatel a bez nich je v některých případech poměrně vysoký, například v prvním období byl rozdíl HMPo 0,5. Kladný vliv na potratovost měly populačně početné obce v SO ORP Ivančice (-0,13).

V druhém měřeném období rozdíl klesá, ale stále mají početnější obce ve většině případů kladný vliv na HMPo ve vlastním SO ORP. Ve Veselí nad Moravou je vliv takovýto obcí stále záporný a drží se na stejné hodnotě – 0,10. V Hodoníně klesla rozdílová hodnota na 0,26.

V letech 2008-2010 už větší obce zvyšují HMPo bez výjimky ve všech SO ORP. Na Hodonínsku je rozdíl stále stejně vysoký jako byl před sedmi lety. Vyšší hodnotu rozdílu pozorujeme i v SO ORP Kuřim a Veselí nad Moravou.

Tab. 12: Hrubé míry potratovosti v SO ORP se všemi obcemi a bez obcí se středním počtem obyvatel nad 3000. (Hodnoty psané kurzívou jsou za SO ORP se všemi obcemi. Rozdíl je výsledek SO ORP se všemi obcemi minus SO ORP bez obcí se středním stavem obyvatel nad 3000.) Zdroj podkladových dat: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

	1992-1994		rozdíl	2000-2002		rozdíl	2008-2010		rozdíl
Ivančice	6,82	6,68	-0,13	2,86	2,91	0,05	2,51	2,53	0,02
Kuřim	5,36	5,57	0,21	3,72	3,66	-0,06	1,81	1,98	0,17
Rosice	4,03	4,26	0,23	2,73	2,83	0,10	2,59	2,59	0,00
Šlapanice	6,09	6,11	0,01	2,92	2,97	0,05	2,51	2,52	0,01
Židlochovice	5,39	5,50	0,11	2,96	3,00	0,04	2,35	2,37	0,01
průměr 1. skupiny	5,54	5,62	0,09	3,04	3,07	0,04	2,36	2,40	0,04
Břeclav	8,04	8,25	0,21	3,63	3,71	0,08	3,23	3,22	0,00
Hodonín	5,30	5,79	0,50	2,67	2,93	0,26	2,36	2,59	0,22
Kyjov	6,32	6,37	0,05	3,16	3,19	0,02	2,55	2,55	0,00
Veselí nad Moravou	6,92	6,82	-0,10	3,79	3,69	-0,10	1,48	1,63	0,15
Bučovice	6,24	6,30	0,06	3,50	3,58	0,08	3,10	3,16	0,06
průměr 2. skupiny	6,57	6,71	0,14	3,35	3,42	0,07	2,54	2,63	0,09
Brno	8,16			4,04			3,53		

Potratovost na úrovni skupin a Brna

Komplexní pohled na problematiku hrubé míry potratovosti v Jihomoravském kraji nám nabízí tabulka č. 13. Ve všech třech studovaných segmentech potratovost chronologicky klesá. Nejvyšší hodnota HMPo je v samotném Brně, které je následované druhou skupinou správních obvodů a nejnižší hodnoty dosahují SO ORP přiléhající k metropoli. Takovéto pořadí platí od roku 1992 a do současnosti.

Tab. 13: Hrubá míra potratovosti na úrovni definovaných skupin a Brna. Zdroj: ČSÚ (Demografická ročenka SO ORP 2001 až 2010, Databáze demografických údajů za obce ČR).

	1992-1994	2000-2002	2008-2010
1. skupina	5,62	3,07	2,40
2. skupina	6,71	3,42	2,63
Brno	8,16	4,04	3,53

4.5. SHRNUTÍ ZÁKLADNÍCH FAKTŮ Z PROVEDENÉ KOMPARACE

Porodnost

- Za poslední dvě sledovaná období se vyšší HMP koncentruje do zázemí Brna, přičemž mezi lety 2008 a 2010 je převaha SO ORP 1. skupiny s Brnem jasnější.
- Porodnost se postupem času přelévá z druhé do první skupiny.
- SO ORP Bučovice mají v období 2008-2010 podobné znaky v HMP jako SO ORP 1. skupiny.

Sňatečnost

- HMS za celou sledovanou dobu neustále klesá.
- Vyšší HMS je v Brně a jeho okolí patrná už v letech 2000-2002.
- SO ORP Bučovice mají podobný trend vývoje sňatečnosti jako první skupina.

Rozvodovost

- Nejvyšší HMRO je po celou dobu v Brně. V první skupině je HMRO rovněž na vysoké úrovni.
- Obce nad 3000 obyvatel významněji zvyšují celkovou HMRO se svým SO ORP.
- V Brně HMRO klesá, v 1. a 2. skupině naopak stoupá.
- SO ORP Bučovice mají podobnou situaci v HMRO jako 1. skupina.

Potratovost

- HMPo se v celém území neustále snižuje.
- Po celé sledované období jsou na tom Brno a SO ORP 2. skupiny s vysokou hodnotou HMPo nejhůře.
- Obce nad 3000 obyvatel zvyšují HMPo ve svém SO ORP.

5. CELKOVÝ ROZBOR PŘÍČIN DEMOGRAFICKÉHO VÝVOJE

V předchozí kapitole jsme porovnávali vybrané demografické ukazatele na čtyřech různých územních úrovních a na konci vypíchlí základní zjištěná fakta. Aby byla problematika kompletně a srozumitelně interpretována, je třeba spojit všechny zkoumané demografické charakteristiky a rozebrat je společně. Už z toho důvodu, že jsou navzájem provázané a jednotlivé interpretování by nám neposkytlo ucelený pohled na situaci.

Demografické změny, které v Jihomoravském kraji za posledních devatenáct let proběhly, mají v nejnovější historii jednoho velkého společného činitele, kterým je stěhování obyvatel. Tento fenomén se děje především ve směru z velkých měst do zázemí těchto metropolí, v tomto případě Brna. V menší míře je tomu tak případně stěhování lidí ze vzdálenějšího venkova. Geografové takovému stěhování říkají rezidenční suburbanizace, čímž se rozumí přesun obyvatelstva, jejich aktivit a některých jiných funkcí z jádrového města za jeho hranice (Suburbanizace.cz). Oblíbeným trendem je v tomto přesunu obyvatel růst satelitních městeček často situovaných na okraji obcí nedaleko metropole. Jsou charakteristické unifikovaným designem rodinných domů, jenž jsou postavené developerskou společností takzvaně na zelené louce. Často zde vlivem rychlého nárůstu počtu obyvatel dochází k nedostatku občanské vybavenosti jako jsou například volná místa na školách či místní malá prodejna potravin.

Druhým významným impulzem ve změnách trendů demografických charakteristik je bezesporu Sametová revoluce v roce 1989, jež přinesla uvolnění politického a společenského tlaku, a tím pádem měla vliv i na demografické chování obyvatel.

Nyní si odpovíme na otázku, kdo se do zázemí Brna nejčastěji přemísťuje a z jakého důvodu. Nejčastějšími zákazníky developerů či kupci starší zástavby jsou mladé rodiny s malými dětmi. Toto tvrzení se opírá o graf v příloze č. 10, kde je jasně vidět, že v SO ORP přiléhajících v Brnu je dětská složka vyšší než ve SO ORP 2. skupiny. Údaje o přírůstku stěhování v tabulce č. 14 ukazují, že tyto správní obvody vykazují kladné a výrazně vyšší hodnoty než tradičnější venkov na východě Jihomoravského kraje. Porodnost je v oblasti okolo Brna obecně vyšší v posledních dvou měřených obdobích. Stejně na tom je i sňatečnost a rozvodovost, i když u těchto dvou ukazatelů má důležité zastoupení samotné Brno. Podložit to lze daty za SO ORP

z druhé části této práce. Z toho vyplývá, že za vysokou porodností nemůžou stát jiné skupiny obyvatel než ty, které jsme zmínili o pár řádků výše.

Tab. 14: Přírůstek stěhováním a celkový přírůstek ve vybraných SO ORP Jihomoravského kraje. Zdroj: Vybrané údaje za SO ORP za rok 2010, ČSÚ.

	Přírůstek stěhováním na 1000 ob.	Celkový přírůstek na 1000 ob.
Brno	-2,0	-0,1
Břeclav	-0,7	-0,8
Bučovice	0,7	3,6
Hodonín	-3,5	-3,7
Ivančice	-5,3	-4,4
Kuřim	12,4	17,2
Kyjov	0,7	0,2
Rosice	6,1	7,7
Šlapanice	14,3	18,2
Veselí nad Moravou	-2,8	-3,9
Židlochovice	9,5	11,7

O procesu suburbanizace můžeme mluvit od druhého měřeného úseku 2000-2002, kdy se začíná projevovat naplno. Větší koncentrace mladých, nově vzniklých rodin v zázemí velkého města přináší vyšší míru porodnosti. Někteří si už mohli dítě pořídit ve svém předchozím bydlišti, což mohlo být na panelovém brněnském sídlišti či ve vzdálenějším venkově. Atraktivita vybrané oblasti pro nastěhování může být dána push a pull faktory. Push faktory, kterými se rozumí důvody, kvůli nimž obyvatelé „utíkají“ z původního místa bydliště, může být stísněnost v panelovém domě a nutnost osamostatnění se. Dále je pro ně důležitá i výchova a vývoj jejich dítěte, která bude o poznání lepší, pokud se bude odehrávat mimo městské ovzduší. Zájmové kroužky pro potomky, které jsou snáze dostupné ve městech jsou vzhledem k dobré dopravní dostupnosti do center snadněji dosažitelné. Pokud se rodina přistěhovala ze vzdálenějšího venkova, pravděpodobně k tomu měla důvod spojený s prací. Na vesnici je možnost, že seženete práci odpovídající vaší kvalifikaci, malá. Dalším push faktorem může být i delší dojezdová vzdálenost do takového centra například kvůli službám, které by v místě jejich původního bydliště nebyly dostupné v takové kvalitě a kvantitě. Pull faktory, kvůli kterým nově přichozí do oblasti přišli, může být příjemné prostředí a snadnější dostupnost do centra, kde je vysoká pravděpodobnost, že najdou zaměstnání, které aspoň trochu odpovídá jejich představě.

Porodnost spolu se sňatečností a ostatními dvěma ukazateli zůstaly ještě pár let po revoluci na poměrně vysoké úrovni. Mezi prvním a druhým obdobím však nastal propad hrubé míry porodnosti. Mladé generaci se naskytlo alternativní naplnění seberealizace v dospívajícím věku a založení rodiny s dětmi šlo stranou, posunuje se do vyššího věku. Za nižší porodností stojí rovněž nejistá doba co se ekonomické stránky týče. Dnešní tržní hospodářství nepodporuje mladé rodiny tolik jako tomu bylo před rokem 1989. Nárůst porodnosti ve třetím měřeném úseku 2008-2010, který nastal už o pár let dříve, je zapříčiněn kvantitativně silnými ročníky, které se narodily mezi lety 1970 a 1980. Po jejich reprodukci můžeme opět očekávat pokles. Vyšší HMP je pozorována v 1. skupině, kde je vyšší koncentrace populace s vyšším reprodukčním potenciálem.

Sňatečnost s porodností úzce souvisela, čím vyšší sňatečnost, tím více dětí se narodilo. Za socialismu byla mladá dívka bez dítěte výjimkou. S pádem komunistického režimu a uvolnění tlaku ve společnosti ztratil manželský svazek na atraktivitě. Rozmohl se však nový fenomén, čímž je kohabitace. Jde o společné soužití dvou jedinců opačného pohlaví, kteří spolu udržují vztah jako manželé s tím rozdílem, že nejsou spojeni žádným formálním svazkem. Manželství se stává u lidí zastaralou institucí, která si však ponechala svou důležitost. Vysoký podíl párů žijících ve faktickém manželství je v Brně, do jeho zázemí se stěhují už páry stvrzené sňatkem. Toto tvrzení podpírá Možný (2008), podle nějž je podíl nesezdaných párů ve městech vždy vyšší než na venkově. Právě v samotném Brně existuje početný sňatkový trh potenciálních ženichů a nevěst, početnější než na venkově. Pokud se dva jedinci rozhodnou spolu žít a bydlet, obvykle spolu sdílí jednu domácnost pouze na zkoušku, aby zjistili, zda má smysl sňatek uzavírat. Před Sametovou revolucí byl charakter takového soužití odlišný od toho dnešního. Diference je popsána v podkapitole 2.2. o sňatečnosti. Obecně vyšší hrubá míra sňatečnosti je opět v okolí Brna, na rozdíl od vzdálenějšího a tradičnějšího venkova. Zase je zde hlavním faktorem početná kohorta mladých lidí, stejná, která způsobuje vysokou porodnost. Ve vzdálenějším venkově je počet obyvatel v podobném věku nižší, tudíž není ani sňatečnost tak vysoká. Ta se v tradičním venkově udržuje prostřednictvím vyšší míry religiozity a sňatky tu mají vyšší stupeň tradice.

Rozvodovost si udržuje podobný vývoj jako sňatečnost. Pokud klesne počet sňatků, klesne i počet rozvodů. Ta byla za socialismu relativně vysoká, jelikož se nepraktikovala již zmíněná faktická manželství a sňatky pak končily rozvodem z důvodu rozdílných povah. Vysoká rozvodovost je v České republice pozorovatelná i dnes. Proces rozvodu je jednodušší a účastníci nejsou během procesu vystavováni na

psychiku nepříjemným situacím, jako tomu bylo za socialismu (rozvodové komise, zrušeny zákonem v roce 1973). Vyšší rozvodovost je stejně jako u hrubé míry porodnosti a sňatečnosti vyšší v obcích okolo Brna. Co se týče úrovně SO ORP, Brno je takovým pomyslným centrem rozvodů. Těch je tu za devatenáct sledovaných let stále nejvíce. Možné vysvětlení můžeme hledat v nově vzniklých manželstvích. Mladá manželství trávající tři až šest let jsou mnohem více náchylnější k rozpadu než ta starší. Proto je ve vzdálenějším venkově s početnější starší kohortou populace rozvodovost obecně nižší

Potratovost, významný regulátor porodnosti, zažila po pádu režimu rapidní pokles. Nejvíce se o to přičinila lepší dostupnost a širší výběr bariérové a hormonální antikoncepce. Sexuální osvěta mladých lidí byla po roce 1989 též kvalitnější. U hrubé míry potratovosti vidíme opačný trend než u předchozích tří demografických ukazatelů. Ve všech třech sledovaných obdobích je potratovost vyšší v tradičním venkově než v brněnském suburbii. Takový vývoj je poměrně zajímavý už kvůli vyšší míře religiozity v této oblasti. Zase zde může hrát roli horší dostupnost antikoncepčních prostředků a menší sexuální osvěta. Jediné SO ORP, jenž se vymyká, je samotné Brno, kde je potratovost stále nejvyšší.

Zajímavým úkazem, který zmíníme, je správní obvod obce s rozšířenou působností Bučovice. Přestože byly Bučovice na začátku analýzy začleněny do druhé skupiny správních obvodů vzhledem k vysokým hodnotám religiozity a podílu dokončených bytů, bučovická demografická situace nahrává spíše tomu, že bychom ho s klidem mohli zařadit mezi suburbánní oblast. Bučovicko je sice relativně dále od Brna než SO ORP 1. skupiny, existují zde pravděpodobně vazby, které ve vzdálenosti nehrají roli.

6. STATISTICKÁ ANALÝZA DAT

Ve třetí a zároveň poslední části bakalářské práce podrobíme nashromážděná demografická data statistické analýze. Zjistíme, zda mají vyzorované hodnoty skutečně tradiční venkovský nebo velkoměstský charakter. Porovnávání bude probíhat na úrovni obcí a pouze za poslední dvě období 2000-2002 a 2008-2010.

Použitou statistickou metodou je korelace, jež zkoumá vzájemný vztah mezi dvěma veličinami. Míru korelace vyjadřuje korelační koeficient, který nabývá hodnot od -1 do +1. Čím je korelační koeficient bližší -1, tím jsou si oba soubory méně podobné a můžeme tento stav označit za antikorelaci. Pokud se naopak korelační koeficient blíží hodnotě +1, značí to velkou závislost a oba soubory jsou si podobné. Pokud se však bude korelační koeficient blížit nule, pak mezi znaky není žádná statisticky zjistitelná lineární závislost. Je nutné dodat, že i při nulové korelaci mohou na sobě oba znaky záviset, vztah však nelze vyjádřit lineární funkcí (Brázdil 1995).

Porovnávacími ukazateli jsou podíl vysokoškoláků na počtu obyvatel staršího patnácti let z roku 2001, podíl rodáků na celkovém počtu obyvatel, míra religiozity (všechny tři ukazatele ze SLDB 2001) a procentní nezaměstnanost vyjádřená průměrem za listopad roku 2001 a 2002. Průměr dvou po sobě jdoucích let v případě nezaměstnanosti je počítán proto, aby se zabránilo výskytu větších odchylek, jelikož je nezaměstnanost více náchylná ke kolísání než ostatní charakteristiky. Zároveň bylo přihlédnuto i k rozsahu dostupných dat. Rozsah dat je omezen vzhledem ke skutečností, že data za SLDB 2011 nejsou zpracována až do úrovně obcí a portál MPSV má k dispozici skoupé množství dat za jednotlivé obce co se nezaměstnaností týče, během sběru potřebných údajů probíhala úprava databáze.

Konkrétní výběr ukazatelů je vybrán na základě domněnky, že se mohou diferencovat v závislosti na městě či tradičním venkově. Podíl vysokoškoláků je v první skupině vyšší než ve skupině druhé, rodáků bude více žít v obcích tradičního venkova, nezaměstnanost má vyšší potenciál dále od Brna a religiozita zažívá poslední dobou pokles celoplošně, více však ve větších městech než na venkově. Tam se očekává vyšší. Pokud otestujeme vybrané logické dvojice z porovnávacích ukazatelů, jejich korelace bude vysoká. Podíl rodáků a míra religiozity mezi sebou korelují nejvýše ze všech, soubory na sobě závisí hodnotou 0,623. Vysoká korelace 0,442 platí i mezi vysokoškolsky vzdělanými a mírou zaměstnanosti. Dále můžeme uvést korelaci

vysokoškoláků a nevěřící části populace či mezi rodáky a nezaměstnaností, čímž se potvrzuje fakt, že více nezaměstnaných osob najdeme na vzdálenějším venkově.

6.1. INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Korelování mezi demografickými a porovnávacími ukazateli přineslo většinou obrácené výsledky, než se předpokládalo – korelační koeficient dosahoval záporných hodnot. Jediným korelujícím znakem k demografickým číslům byl podíl vysokoškolsky vzdělaných na počtu obyvatel starších patnácti let. U ostatních se hodnoty pohybovaly v záporných číslech. Proto byly použity doplňující inverzní ukazatele. Místo podílu rodáků se počítalo s podílem nepůvodního obyvatelstva (100-podíl rodáků), religiozitu nahradil podíl nevěřících, ateistů a nezjištěných během SLDB 2001 vypočítaný stejným způsobem jako nepůvodní obyvatelstvo. Třetí porovnávací ukazatel nezaměstnanosti byl nahrazen opačnou zaměstnaností. S takto obrácenými čísly už na sobě vybrané soubory závisely. Jinak řečeno - korelační koeficient se dostal do kladných hodnot.

Tab. 15: Korelace mezi demografickými a porovnávacími ukazateli. Zdroj dat: SLDB 2001, ČSÚ; Portál MPSV.

	Podíl VŠ vzdělaných	Podíl rodáků	Podíl nepůvodního obyvatelstva	Religiozita	Podíl nevěřících obyvatel	Nezaměst.	Zaměstnanost
HMP 2000-2002	0,003	-0,061	0,061	-0,103	0,103	-0,052	0,052
HMP 2008-2010	0,243	-0,260	0,260	-0,197	0,197	-0,330	0,330
HMS 2000-2002	0,005	-0,077	0,077	-0,033	0,033	-0,112	0,112
HMS 2008-2010	0,046	0,223	-0,022	0,026	-0,026	0,064	-0,064
HMR _o 2000-2002	0,175	-0,318	0,318	-0,353	0,353	-0,088	0,088
HMR _o 2008-2010	0,189	-0,163	0,163	-0,227	0,227	-0,344	0,344
HMP _o 2000-2002	-0,010	-0,046	0,046	-0,066	0,066	0,083	-0,083
HMP _o 2008-2010	0,136	-0,137	0,137	-0,210	0,210	-0,051	0,051

Prvotní korelací bylo tedy zjištěno, že demografické charakteristiky jsou více ovlivněny zaměstnaností, podílem nepůvodního obyvatelstva a nevěřícími spolu s ateisty, což je v této práci významné zjištění. Budeme se tedy zabírat těmito inverzními ukazateli.

Je zajímavé že u hrubé míry porodnosti je korelace s porovnávacími ukazateli vyšší u třetího období, přičemž data o vysokoškolácích, přistěhovaných obyvatelích a bezvěrců pocházejí ze SLDB 2001. HMP z let 2000-2002 též vykazuje jistou míru korelace, ale o poznání nižší.

Korelace hrubé míry sňatečnosti a porovnávacích ukazatelů přináší odlišný trend než který pozorujeme u porodnosti. Zatímco v období 2000-2002 jsou oba soubory na sobě závislé, v období let 2008-2010 je tomu naopak a znaky vykazují antikorelaci. Tento jev může být vyvolán aplikací starších dat ze SLDB 2001 na nejnovější čísla sňatečnosti. Můžeme tedy říct, že v úrovni sňatečnosti došlo mezi měřenými intervaly k výrazným změnám.

Hrubá míra rozvodovosti už s porovnávacími ukazateli koreluje podobně jako porodnost a ve všech případech a obou obdobích jsou na sobě oba soubory závislé, výrazněji však mezi lety 2000-2002. Je to opět dáno shodným stářím dat obou souborů.

Hrubá míra potratovosti nám nabízí jiné trendy, než které jsme doposud popisovali. V prvním období nekoreluje jako jediná demografická charakteristika s podílem vysokoškolsky vzdělaných osob a mírou zaměstnanosti. Ostatní čísla jsou už na sobě korelačně závislá.

Závislost, která byla mezi soubory dokázána není tak silná, aby se dala považovat za významnou. Nejvyšší míru korelace zaznamenal vztah rozvodovosti (2000-2002) a nevěřících obyvatel (0,353). Aby byl vztah mezi nimi významný, musela by hodnota přesáhnout 0,5. Takto se vztah mezi soubory malého až středního významu. Obecně nízké hodnoty korelačního koeficientu mohou být způsobeny tím, že na demografické ukazatele působí ještě jiné faktory než ty, které jsme testovali.

Statistickému testování jsme podrobili i obě skupiny zvlášť. Do tohoto procesu nebylo zahrnuto město Brno, jelikož tvoří samostatnou skupinu a korelace jednoho souboru je nemožná. Podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel lépe koreloval s první skupinou, síla korelace není nijak výrazně silná. Naopak podíl rodáků měl v obcích druhé skupiny silnější závislost než se skupinou okolo Brna. Korelační koeficienty ostatních porovnávacích charakteristik jsou si vesměs podobné a nevykazují významné rozdíly či podobnosti. Nejvyšší míru korelace měly opět hrubá míra rozvodovosti a podíl nevěřících. Obě tabulky jsou k nahlédnutí v příloze (č. 11 a 12).

7. ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsme pomocí komparace a statistického testování analyzovali vliv městskosti a tradičního venkova na demografickou charakteristiku města Brna a jeho okolí.

Na úrovni Brna a jeho okolí rozděleného do dvou oblastí jsem našli rozdíly, jenž nemohou zůstat bez povšimnutí. Můžeme prohlásit, že metropole Brno má odlišný demografický vývoj než jeho definované okolí, přičemž zázemí a vzdálenější venkov se od sebe taktéž diferencují. V okolí Brna se utváří suburbánní lem, který vykazuje podobné trendy jako město, kolem nějž je situován. V porodnosti, sňatečnosti a rozvodovosti toho mají hodně společného, pouze situaci ohledně potratů má shodnou se vzdálenějším venkovem. Hrubá míra porodnosti se od období 2000-2002 koncentruje do zázemí okolo Brna. V budoucnu lze očekávat, že se hlavním pomyslným reprodukčním centrem stane díky probíhající suburbanizaci právě toto území. Dále od Brna se porodnost sice po poklesu na přelomu tisíciletí zvedla, nedosahuje už takových hodnot jako předtím. Rovněž hrubá míra sňatečnosti je v druhém období vyšší v Brně a jeho okolí. Největší počet rozvodů na 1000 obyvatel středního stavu je po celou dobu v Brně. HMRO v 1. skupině se taktéž pohybuje na poměrně vysoké úrovni. Potratovost je i tomto případě vysoká na území metropole a jejího okolí, tento jev je však negativního charakteru, takže je na tom v tomto případě lépe tradiční venkov dále od Brna. Komparace na úrovni SO ORP bez obcí nad 3000 obyvatel dokázala, že větší obce, povětšinou města, mají vliv na rostoucí rozvodovost a potratovost.

Nesmíme samozřejmě opomenout ani ostatní proměnné, které se na formování demografické situace v území podílejí. Nemalou roli hraje samotné rozhodnutí jedince, jak si svůj život naplánuje. Individualismus je po Sametové revoluci jevem, který nelze v analýzách ignorovat. Spolu s ním vstupuje do plánování reprodukční strategie spousta dalších faktorů.

Statistická analýza vlivu tradičních a velkoměstských charakteristik na demografickou situaci vyvrátila počáteční domněnku, že podíl rodáků a věřících a nezaměstnanost jsou statisticky závislé na demografických ukazatelích. Ukázalo se, že kladnou korelaci vykazují hrubé míry s inverzními charakteristikami jako je podíl nepůvodních a nevěřících obyvatel a zaměstnanost. Vliv vysokoškolsky vzdělaných osob zůstal na poměrně stejné úrovni.

8. ZDROJE

8.1. LITERATURA

BECKER, Gary S. 1991. *A Treatise on the Family*. Revised and Enlarged Edition. Harvard University Press, Cambridge, Mass, 1991. 304 p. ISBN 9780674906990.

BRÁZDIL, Rudolf a kol. 1995. *Statistické metody v geografii*. 3. vyd. Brno : Vydavatelství MU, 1995. 177 s. ISBN 8021012609.

Demografická příručka 2004. 1. vyd. Praha : Český statistický úřad, 2004. 373 s. ISBN 8025009556.

HAMPLOVÁ, Dana; RYCHTAŘÍKOVÁ, Jitka; PIKÁLKOVÁ, Simona. 2003. *České ženy : vzdělání, partnerství, reprodukce a rodina*. 1. vyd. Praha : Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2003. 108 s. ISBN 8073300400.

HAMPLOVÁ, Dana; ŠALAMOUNOVÁ, Petra; ŠAMANOVÁ, Gabriela. 2006. *Životní cyklus : sociologické a demografické perspektivy*. 1. vyd. Praha : Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006. 307 s. ISBN 8073300826.

HAMPLOVÁ, Dana. 2007. *Děti na psí knížku? : mimomanželská plodnost v ČR*. 1. vyd. Praha : Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2007. 155 s. ISBN 9788073301286.

KALIBOVÁ, Květa; PAVLÍK, Zdeněk; VODÁKOVÁ, Alena. 1998. *Demografie (nejen) pro demografy*. 2. upr. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 1998. ISBN 8085850303.

KLAPALOVÁ, Silvie. 2011. *Krnovsko a Jesenícko – demografický vývoj po roce 1918 : diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, 2011. 80 s, 8 příloh. Vedoucí práce: Mgr. Daniel Seidenglanz, Ph.D.

MAJEROVÁ, Věra. 2009. *Český venkov 2008 : Proměny venkova*. 1. vyd. Praha : Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 188 s. ISBN 9788021319910.

MOŽNÝ, Ivo. 2011. *Rodina a společnost*. 2. upravené vyd. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. 324 s. ISBN 9788086429878.

Populační vývoj České republiky 2007. 1. vyd. Praha : Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, 2008. 114 s. ISBN 9788086561462.

RABUŠIC, Ladislav. 2001. *Kde ty všechny děti jsou? : porodnost v sociologické perspektivě*. 1. vyd. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2001. 265 s. ISBN 8086429016.

RYCHTAŘÍKOVÁ, Jitka; KUCHAROVÁ, Věra. 2008. *Rodina, partnerství a demografické stárnutí*. 1. vyd. Praha : Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, 2008. 169 s. ISBN 9788086561523.

SLEPIČKA, Alois. 1981. *Venkov a/nebo město*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Svoboda, 1981. 367 s.

SOBOTKA, Tomáš. 2006. Bezdětnost v České republice. In *Životní cyklus : sociologické a demografické perspektivy*. Praha : Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2006. 307 s. ISBN 8073300826.

SRB, Vladimír. 2004. *1000 let obyvatelstva českých zemí*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2004. 275 s. ISBN 8024607123.

Velký sociologický slovník. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1996. ISBN 8071843105.

8.2. ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

[1] VYBÍHALOVÁ, Veronika a kol. *Historie obce Senorady: K výročí 660 let od první písemné zmínky*. 2008. [online]. [cit. 20.4. 2012]. Dostupné z WWW: <<http://www.senorady.cz/soubory/2008/%28212%29historieobcesenorady.pdf>>.

[2] *Územní změny v Jihomoravském kraji*. Český statistický úřad. [online]. [aktualizováno: 27.12. 2007]. [cit. 20.4. 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/xb/edicniplan.nsf/o/13-6210-07-2007-uzemni_zmeny_v_jihomoravskem_kraji>.

[3] *Historie SDH Mouřínov*. SDH Mouřínov. 2010. [online]. [cit. 20.4. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://www.sdhmourinov.cz/historie-sdh-mourinov.html>>.

Věkové a vzdělanostní složení obyvatelstva venkovských obcí. *Deník veřejné správy*. [online]. [zveřejněno dne: 26.8. 2004]. [cit. 9.5. 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6143675>

KOLÍNSKÁ, Kamila. 2006. Postavení žen ve vědě a výzkumu. In *Postavení žen ve vědě a výzkumu v Praze*. Sborník příspěvků z odborného semináře. Praha : Středisko empirických výzkumů, 2006. 41 s. Dostupné na WWW: <http://www.stem.cz/pages/ucast-v-projektech/sbornik_fin.pdf>.

Porodnost. Demografický informační portál. [online]. [cit. 9.4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://demografie.info/?cz_porodnostukazatele>.

Potrátovost. Demografický informační portál. [online]. [cit. 9.4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://demografie.info/?cz_potratovostukazatele>.

Rozvodovost. Demografický informační portál. [online]. [cit. 10.4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://demografie.info/?cz_rozvodukazatele>.

Sňatečnost. Demografický informační portál. [online]. [cit. 10.4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://demografie.info/?cz_snatecnostukazatele>.

Úvod do problematiky a obecná témata. Suburbanizace | Česká republika. [online]. [cit. 24.4. 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.suburbanizace.cz/01_theorie_suburbanizace.htm>.

Města a rozvoj moderního urbanismu. ČVUT, Fakulta stavební, Katedra společenských věd. [online]. [cit. 4.5. 2012]. Dostupné na WWW: <http://www.thakur.cz/upload/predmety/105PSS/vy_predn_podklady/pss_urbanismus.pdf>.

Geografie města. Západočeská univerzita, Fakulta aplikovaných věd, Katedra matematiky. [online]. [cit. 9.5. 2012]. Dostupné na WWW: <<http://gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch06.html>>.

Databáze demografických údajů za obce ČR. Český statistický úřad. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm>.

Demografická ročenka správních obvodů obcí s rozšířenou působností (2001 až 2010) – Jihomoravský kraj. Český statistický úřad. [online]. Dostupné na WWW: <http://czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/4030-11-r_2011-10000>.

Vybrané údaje za správní obvody ORP za rok 2010. Český statistický úřad. [online]. Dostupné na WWW: <http://czso.cz/xb/redakce.nsf/i/vybrane_udaje_za_spravni_obvody_orp_za_rok_2010>.

Předběžné výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Jihomoravský kraj. Český statistický úřad. [online]. Dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/02064-12>>.

Věkové složení a pohyb obyvatelstva v Jihomoravském kraji. Český statistický úřad. [online]. Dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/krajpubl/644003-11-r_2011-xb>.

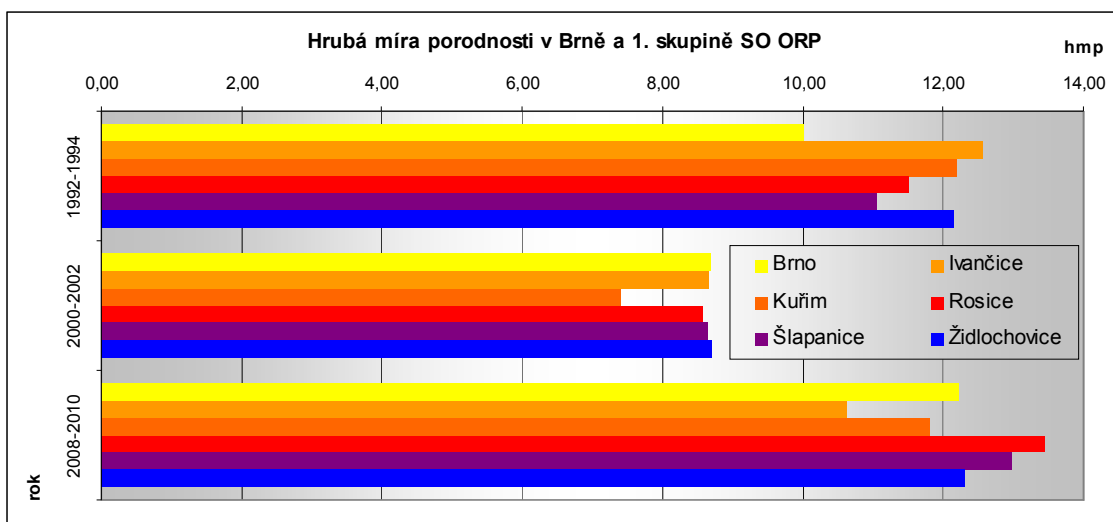
SLDB 2001, Veřejná databáze. Český statistický úřad. [online]. Dostupné na WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/maklist.jsp?kapitola_id=44&>.

Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. Integrovaný portál MPSV. [online]. Dostupné na WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>.

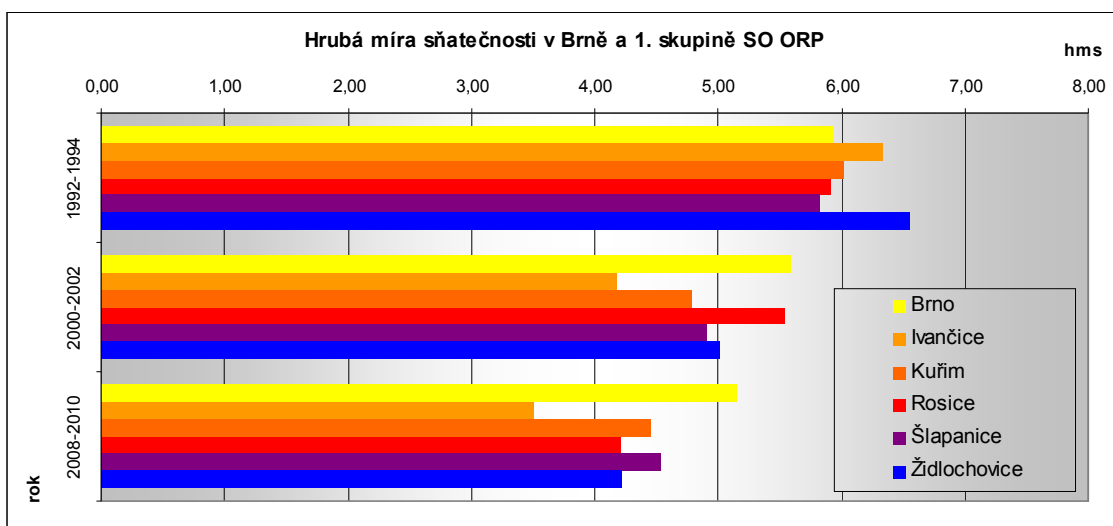
9. PŘÍLOHY

Seznam příloh:

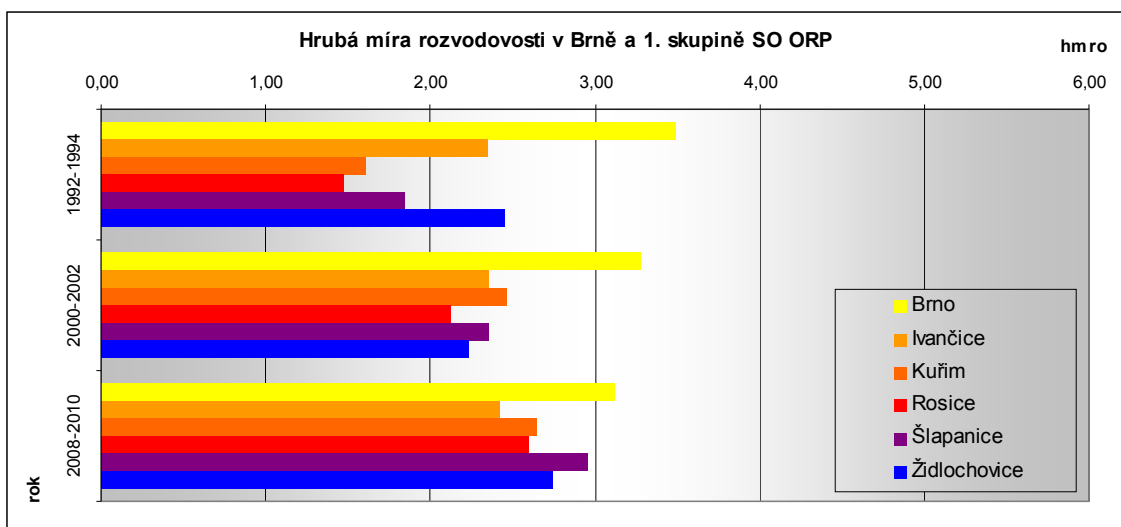
- Příloha 1:* Hrubá míra porodnosti v Brně a v 1. skupině SO ORP
Příloha 2: Hrubá míra sňatečnosti v Brně a v 1. skupině SO ORP
Příloha 3: Hrubá míra rozvodovosti v Brně a v 1. skupině SO ORP
Příloha 4: Hrubá míra potratovosti v Brně a v 1. skupině SO ORP
Příloha 5: Hrubá míra porodnosti v Brně a v 2. skupině SO ORP
Příloha 6: Hrubá míra sňatečnosti v Brně a v 2. skupině SO ORP
Příloha 7: Hrubá míra rozvodovosti v Brně a v 2. skupině SO ORP
Příloha 8: Hrubá míra potratovosti v Brně a v 2. skupině SO ORP
Příloha 9: Věkové složení obyvatelstva vybraných SO ORP Jihomoravského kraje k 31.12. 2010
Příloha 10: Obecná míra plodnosti v Brně a vybraných SO ORP v letech 2008-2010
Příloha 11: Korelace mezi demografickými a porovnávacími ukazateli v 1. skupině obcí
Příloha 12: Korelace mezi demografickými a porovnávacími ukazateli v 2. skupině obcí
Příloha 13: Analyzované SO ORP v Jihomoravském kraji
Příloha 14: Mapa hrubé míry porodnosti ve studovaném území v letech 1992-1994
Příloha 15: Mapa hrubé míry porodnosti ve studovaném území v letech 2000-2002
Příloha 16: Mapa hrubé míry porodnosti ve studovaném území v letech 2008-2010
Příloha 17: Mapa hrubé míry sňatečnosti ve studovaném území v letech 1992-1994
Příloha 18: Mapa hrubé míry sňatečnosti ve studovaném území v letech 2000-2002
Příloha 19: Mapa hrubé míry sňatečnosti ve studovaném území v letech 2008-2010
Příloha 20: Mapa hrubé míry rozvodovosti ve studovaném území v letech 1992-1994
Příloha 21: Mapa hrubé míry rozvodovosti ve studovaném území v letech 2000-2002
Příloha 22: Mapa hrubé míry rozvodovosti ve studovaném území v letech 2008-2010
Příloha 23: Mapa hrubé míry potratovosti ve studovaném území v letech 1992-1994
Příloha 24: Mapa hrubé míry potratovosti ve studovaném území v letech 2000-2002
Příloha 25: Mapa hrubé míry potratovosti ve studovaném území v letech 2008-2010

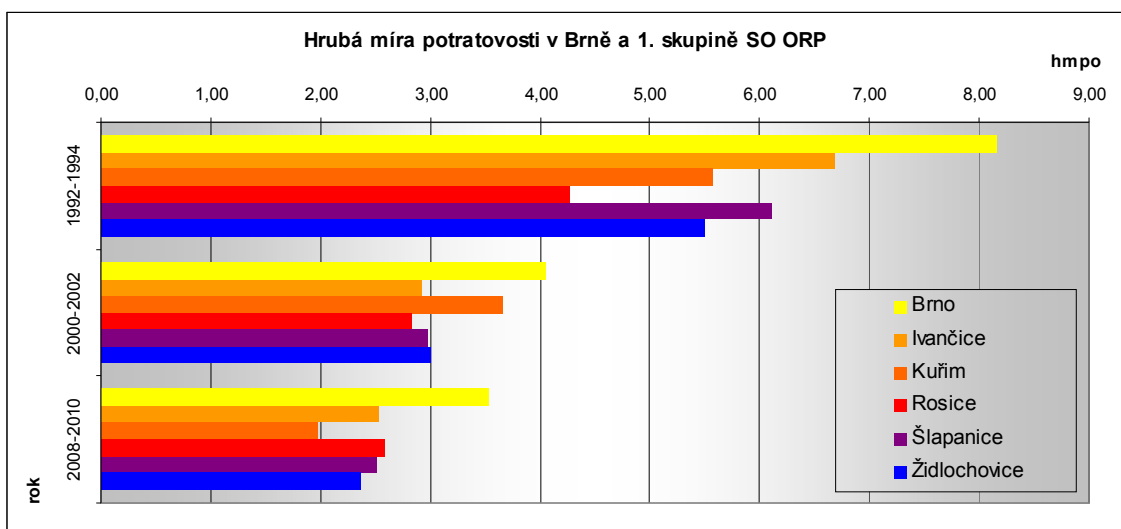
Příloha 1: Hrubá míra porodnosti v Brně a v 1. skupině SO ORP. Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP (2001 až 2010).

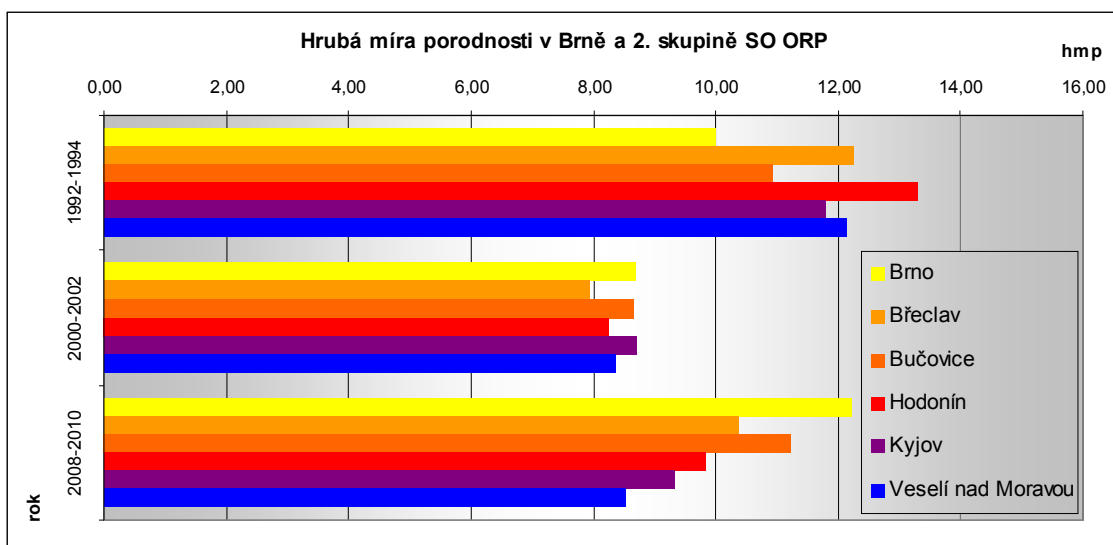
Příloha 2: Hrubá míra sňatečnosti v Brně a v 1. skupině SO ORP. Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP (2001 až 2010).

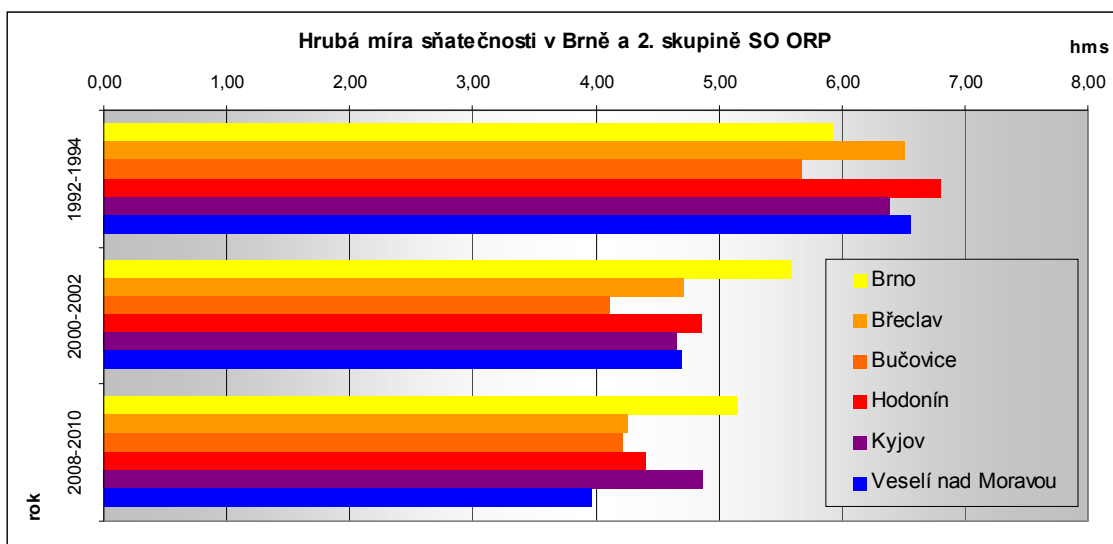
Příloha 3: Hrubá míra rozvodovosti v Brně a v 1. skupině SO ORP. Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP (2001 až 2010).

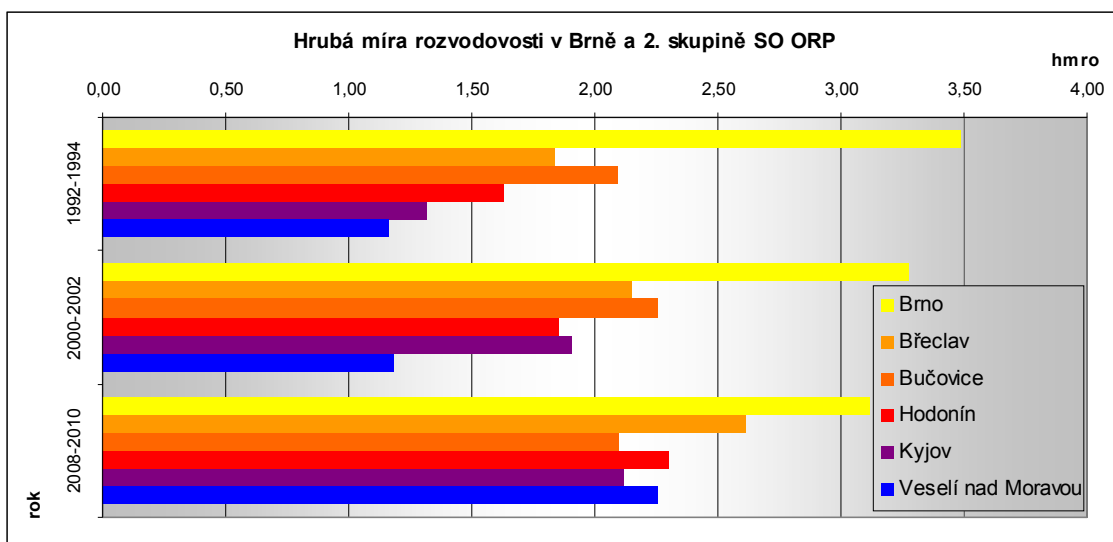
Příloha 4: Hrubá míra potratovosti v Brně a v 1. skupině SO ORP. Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP (2001 až 2010).

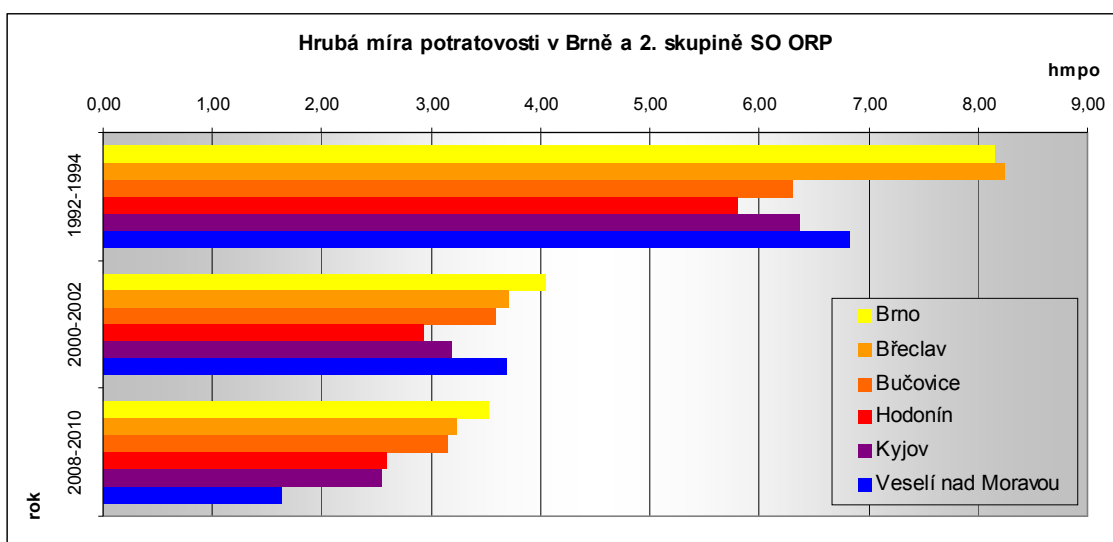
Příloha 5: Hrubá míra porodnosti v Brně a v 2. skupině SO ORP. Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP (2001 až 2010).

Příloha 6: Hrubá míra sňatečnosti v Brně a v 2. skupině SO ORP. Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP (2001 až 2010).

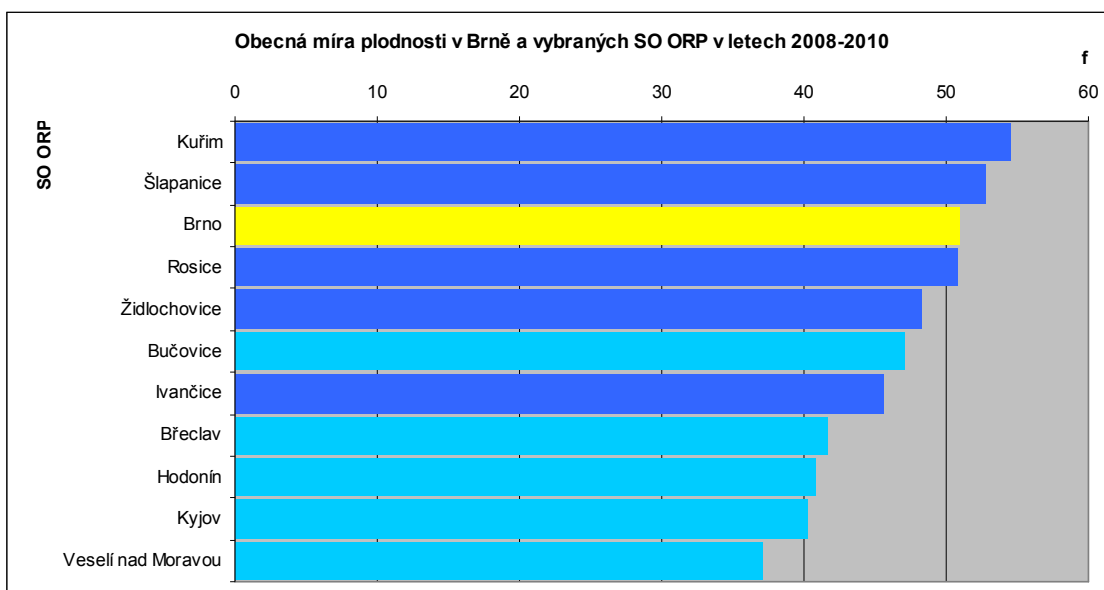

Příloha 7: Hrubá míra rozvodovosti v Brně a v 2. skupině SO ORP. Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP (2001 až 2010).

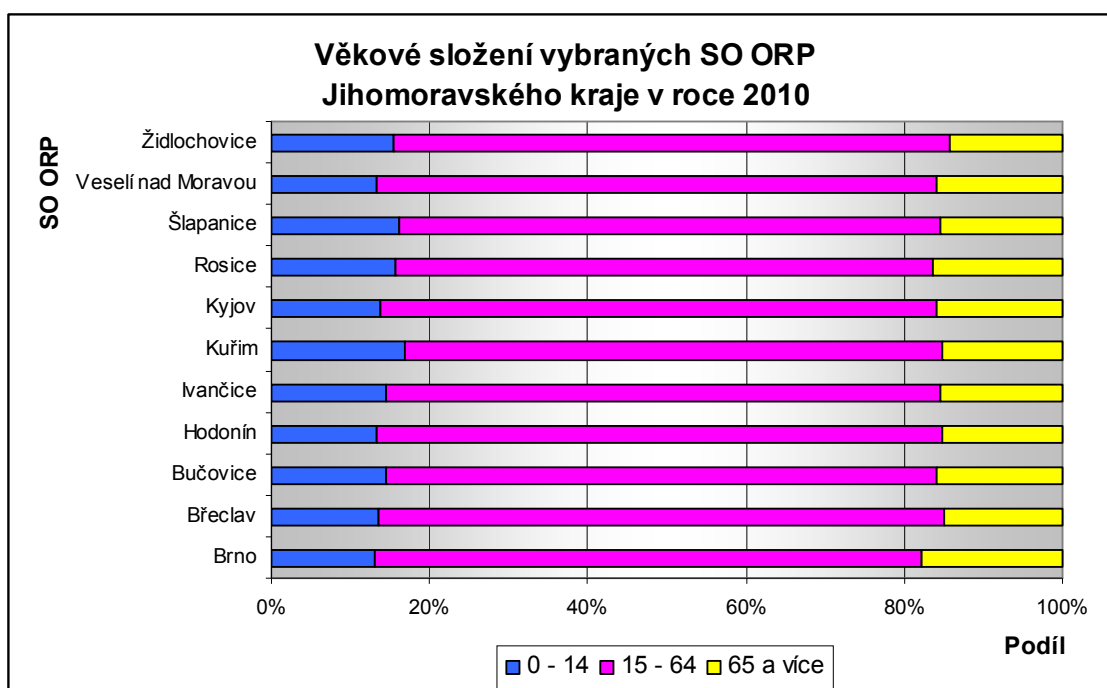

Příloha 8: Hrubá míra potratovosti v Brně a v 2. skupině SO ORP. Zdroj dat: Demografická ročenka SO ORP (2001 až 2010).

Příloha 9: Obecná míra plodnosti v Brně a vybraných SO ORP v letech 2008-2010.

Příloha 10: Věkové složení obyvatelstva vybraných SO ORP Jihomoravského kraje k 31.12. 2010. Zdroj: Vybrané údaje za SO ORP 2010, ČSÚ.

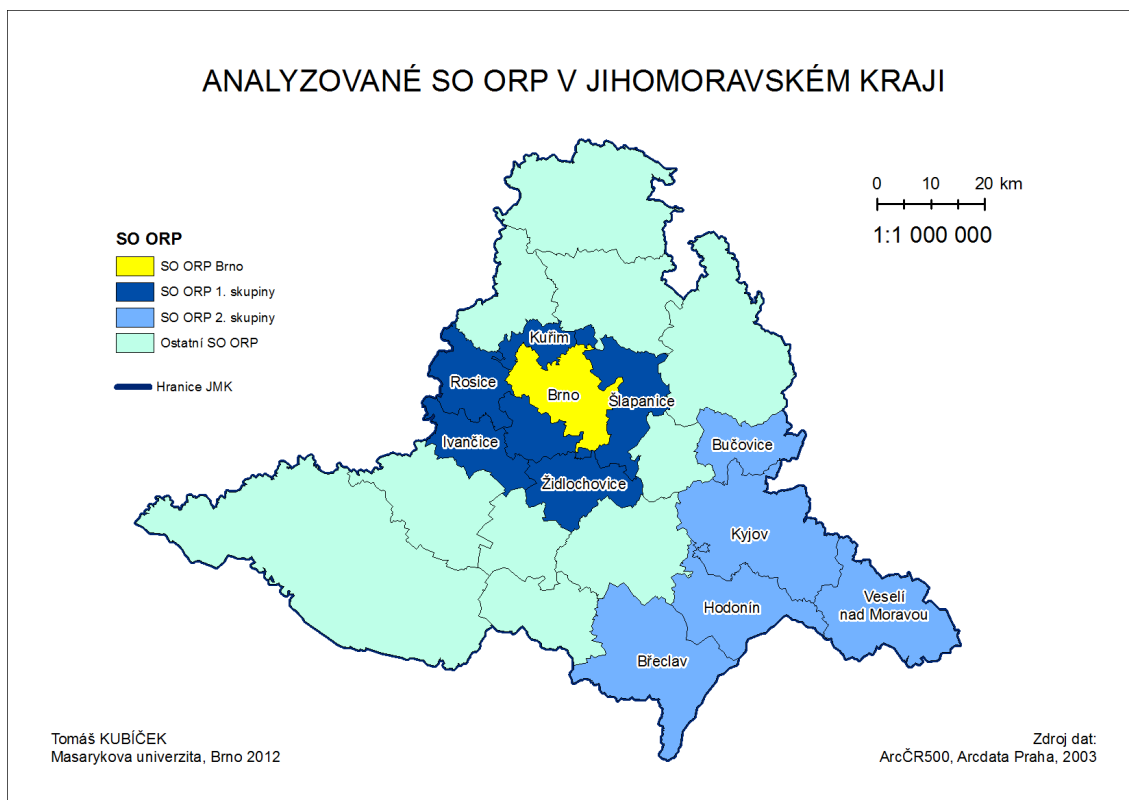
Příloha 11: Korelace mezi demografickými a porovnávacími ukazateli v 1. skupině obcí. Zdroj dat: SLBD 2001, ČSÚ; Portál MPSV.

	Podíl VŠ vzdělaných	Podíl rodáků	Podíl nepůvodního obyvatelstva	Religiozita	Podíl nevěstičích obyvatel	Nezaměst.	Zaměstnanost
HMP 2000-2002	0,020	-0,039	0,391	-0,163	0,163	0,000	0,000
HMP 2008-2010	0,154	-0,169	0,169	0,134	-0,134	-0,042	0,042
HMS 2000-2002	0,003	-0,070	0,070	0,073	-0,073	-0,022	0,022
HMS 2008-2010	0,177	-0,090	0,090	0,022	-0,022	-0,067	0,067
HMRo 2000-2002	0,018	-0,293	0,293	-0,199	0,199	0,161	-0,161
HMRo 2008-2010	0,037	-0,232	0,232	-0,199	0,199	-0,097	0,097
HMPo 2000-20002	0,056	-0,203	0,203	-0,234	0,234	-0,017	0,017
HMPo 2008-2010	0,217	-0,118	0,118	-0,073	0,073	-0,081	0,081

Příloha 12: Korelace mezi demografickými a porovnávacími ukazateli v 2. skupině obcí. Zdroj dat: SLBD 2001, ČSÚ; Portál MPSV.

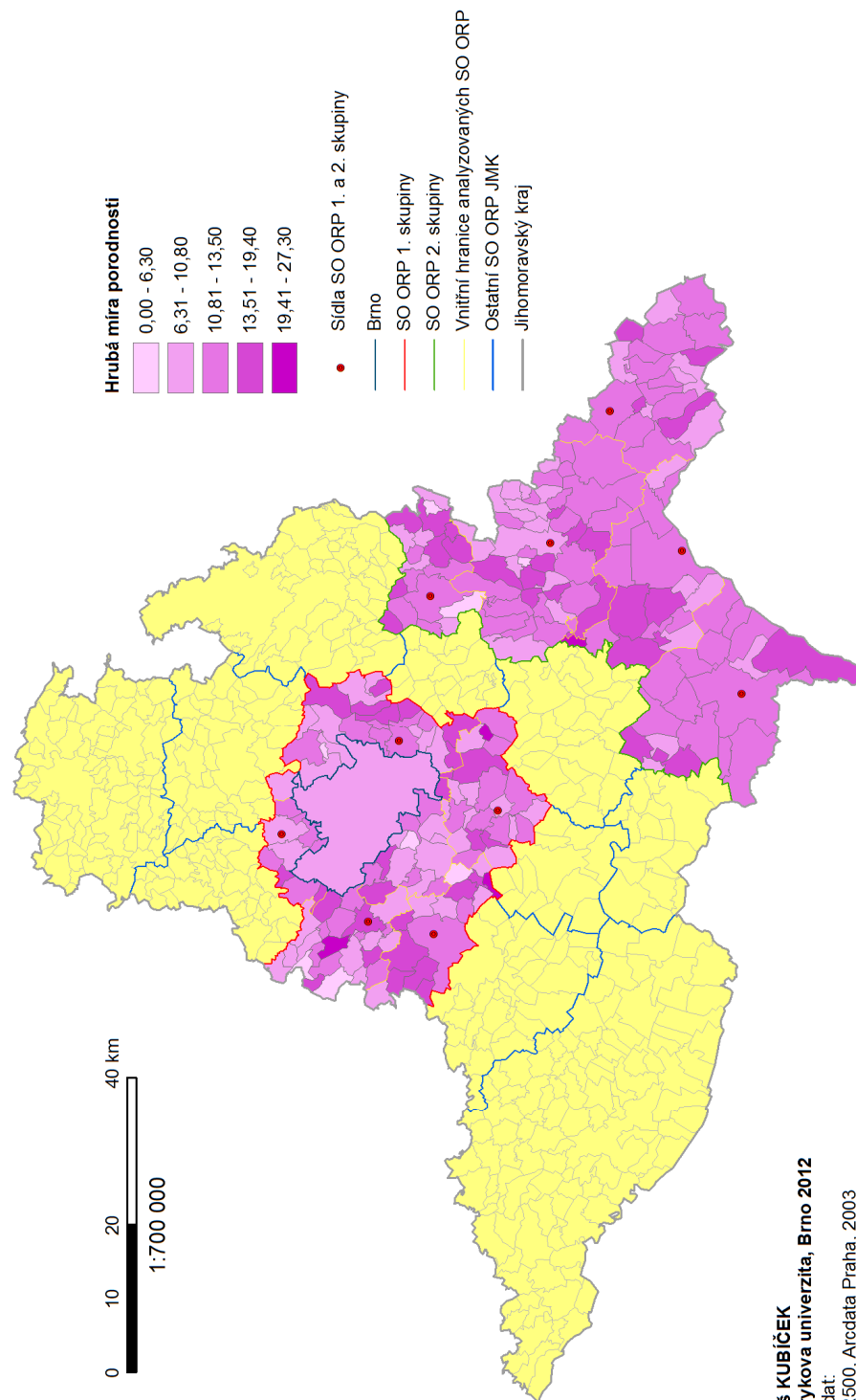
	Podíl VŠ vzdělaných	Podíl rodáků	Podíl nepůvodního obyvatelstva	Religiozita	Podíl nevěstičích obyvatel	Nezaměst.	Zaměstnanost
HMP 2000-2002	-0,053	-0,077	0,077	-0,065	0,065	-0,089	0,089
HMP 2008-2010	-0,014	-0,084	0,084	-0,177	0,177	-0,092	0,092
HMS 2000-2002	-0,132	-0,024	0,024	-0,036	0,036	-0,090	0,090
HMS 2008-2010	-0,028	0,052	-0,052	0,001	-0,001	0,075	-0,075
HMRo 2000-2002	0,277	-0,270	0,270	-0,433	0,433	0,008	-0,008
HMRo 2008-2010	0,246	0,017	-0,017	-0,123	0,123	-0,390	0,390
HMPo 2000-20002	-0,010	-0,021	0,021	-0,054	0,054	0,016	-0,016
HMPo 2008-2010	0,062	-0,219	0,219	-0,407	0,407	-0,094	0,094

ANALYZOVANÉ SO ORP V JIHMORAVSKÉM KRAJI

Příloha 13: Analyzované SO ORP v Jihomoravském kraji.

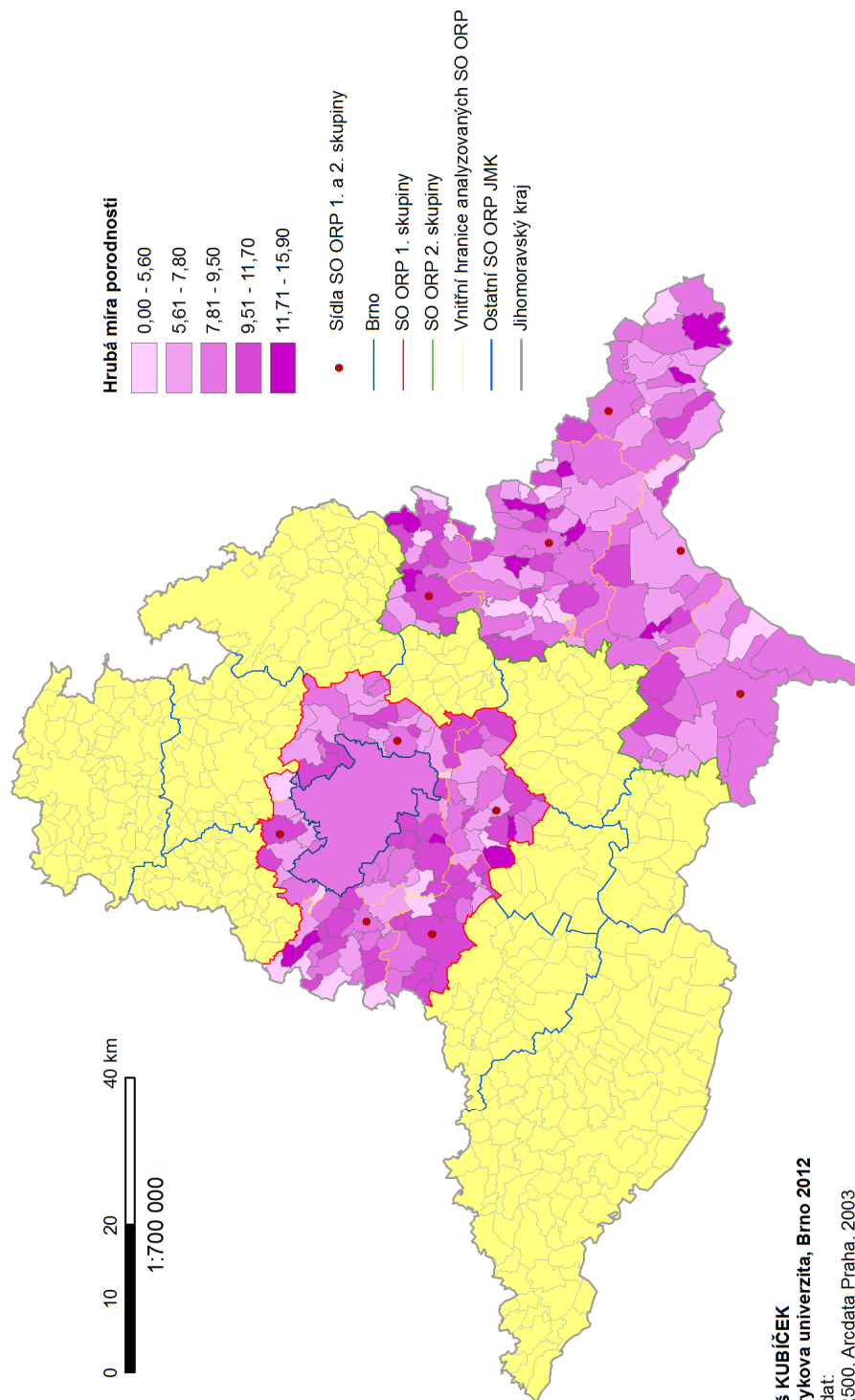
HRUBÁ MÍRA PORODNOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 1992-1994

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 14: Mapa hrubé míry porodnosti ve studovaném území v letech 1992-1994.

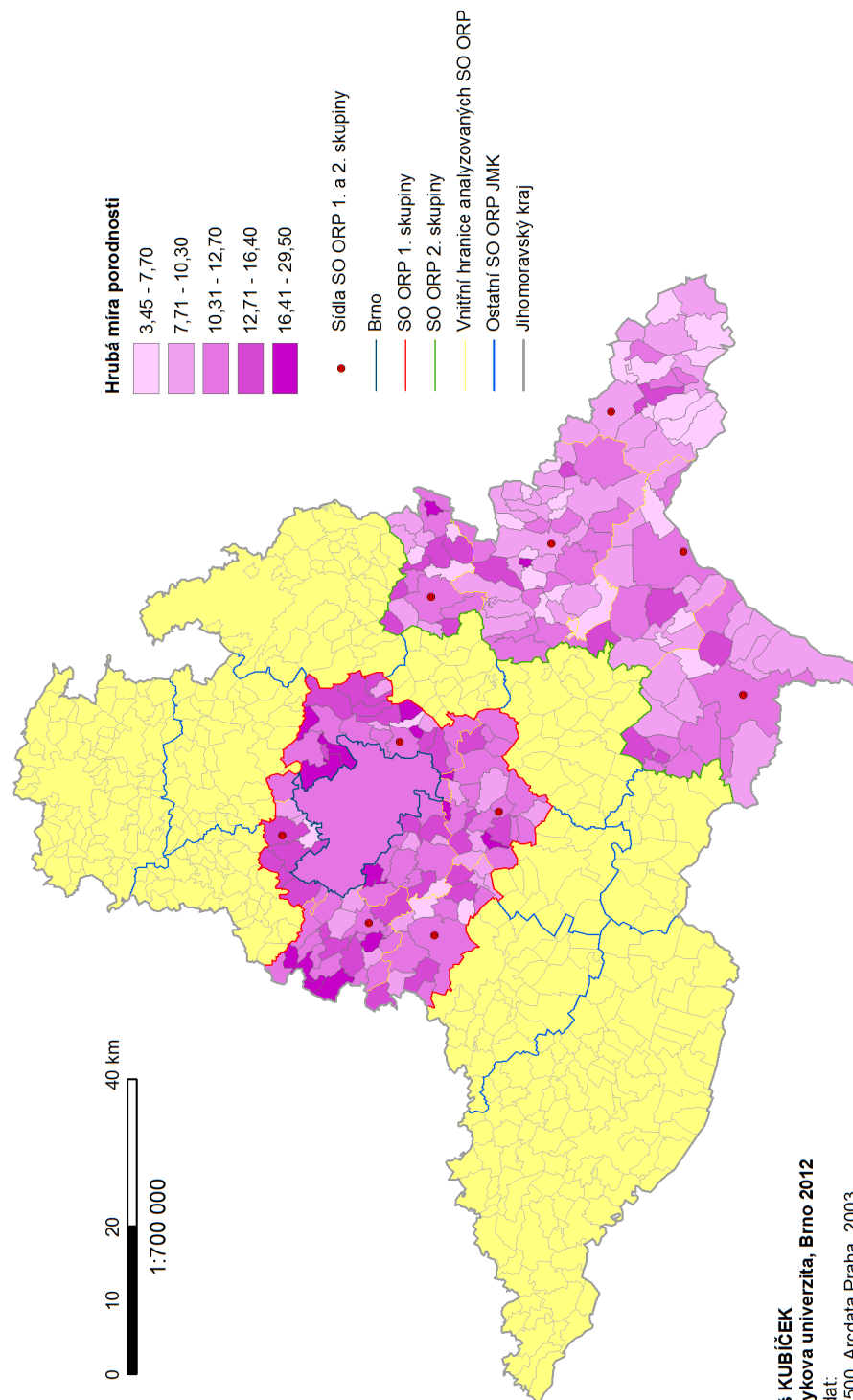
HRUBÁ MÍRA PORODNOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 2000-2002

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 15: Mapa hrubé míry porodnosti ve studovaném území v letech 2000-2002.

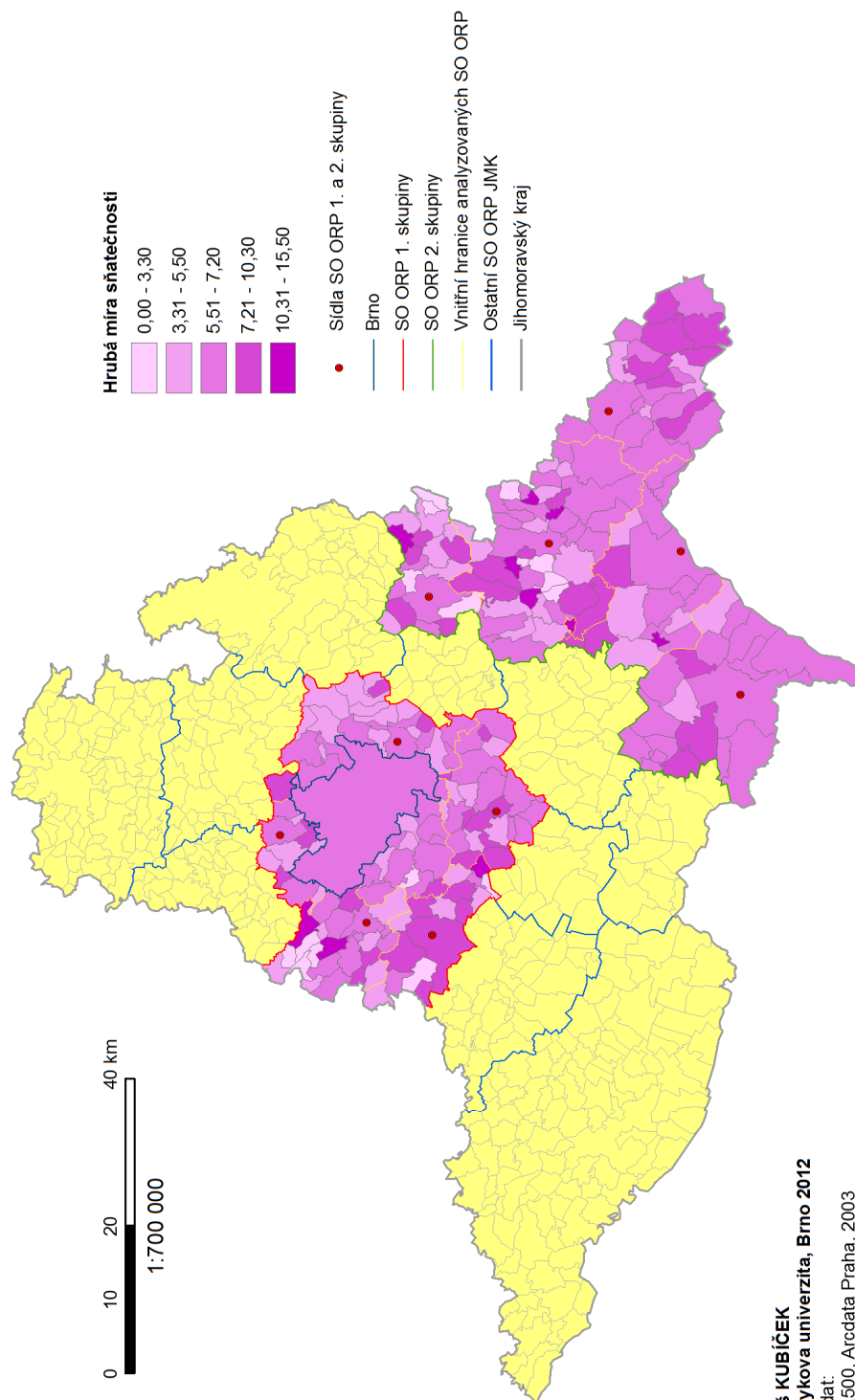
HRUBÁ MÍRA PORODNOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 2008-2010

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 16: Mapa hrubé míry porodnosti ve studovaném území v letech 2008-2010.

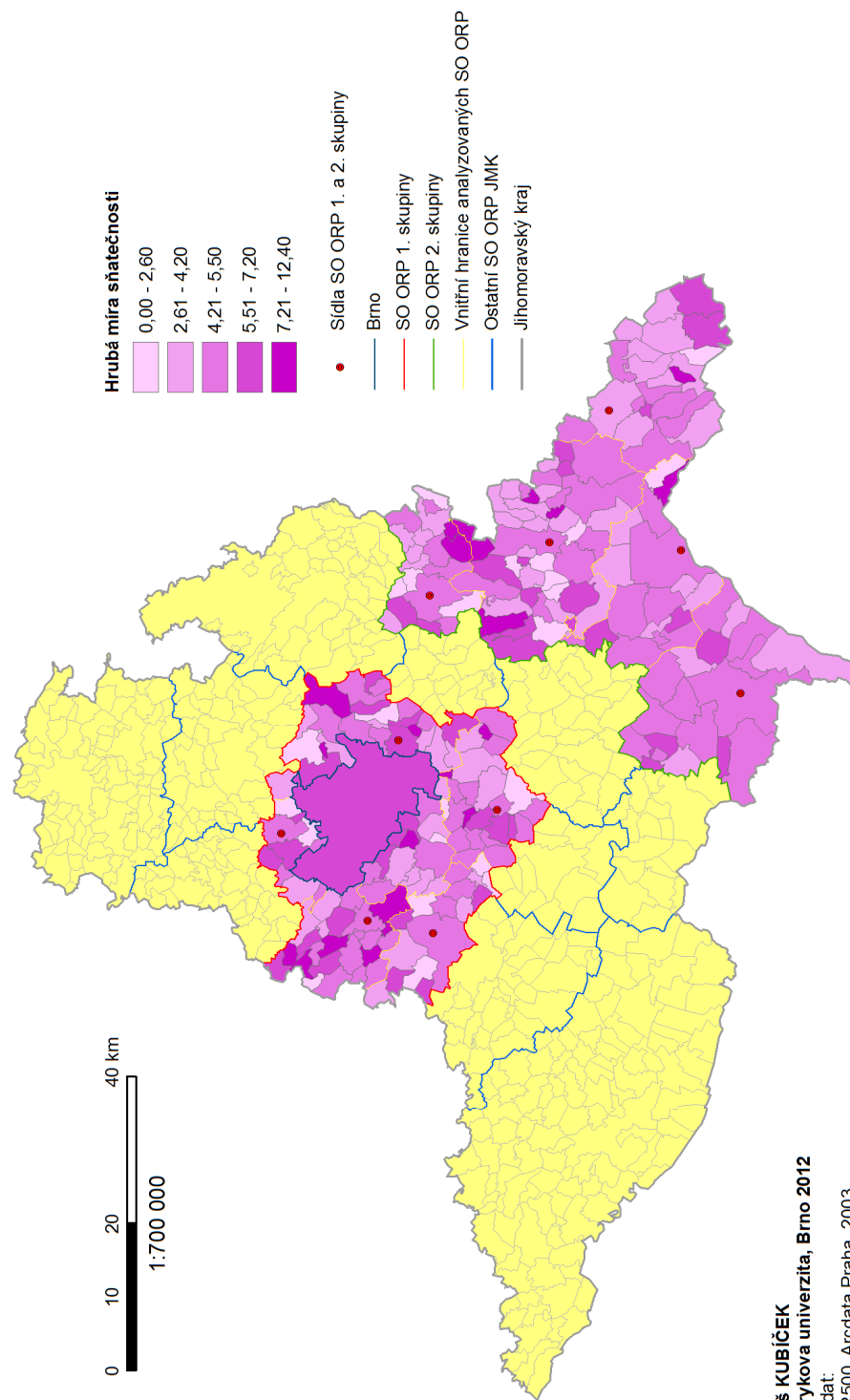
HRUBÁ MÍRA SŇATEČNOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 1992-1994

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 17: Mapa hrubé míry sňatečnosti ve studovaném území v letech 1992-1994.

HRUBÁ MÍRA SŇATEČNOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 2000-2002

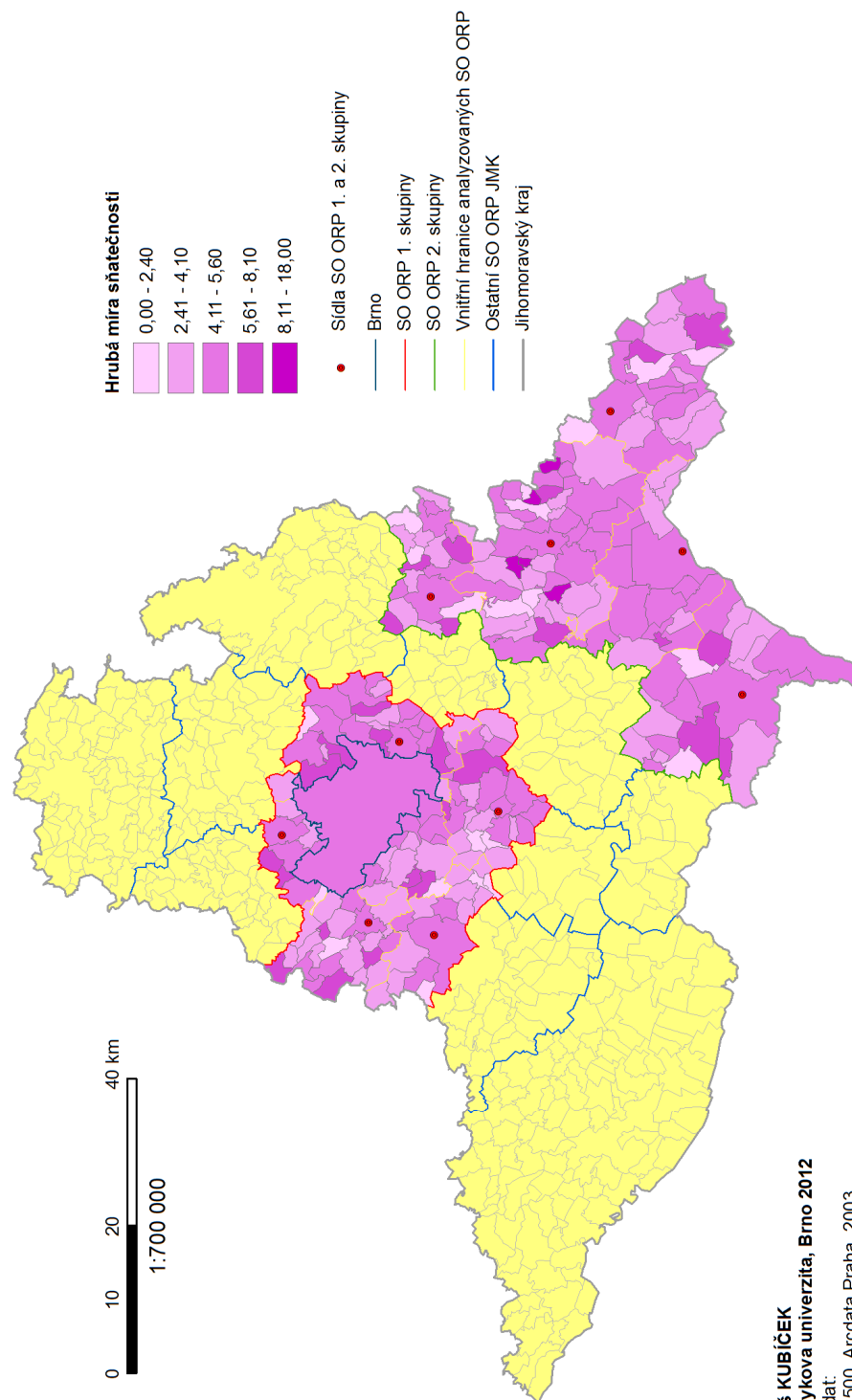

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 18: Mapa hrubé míry sňatečnosti ve studovaném území v letech 2000-2002.

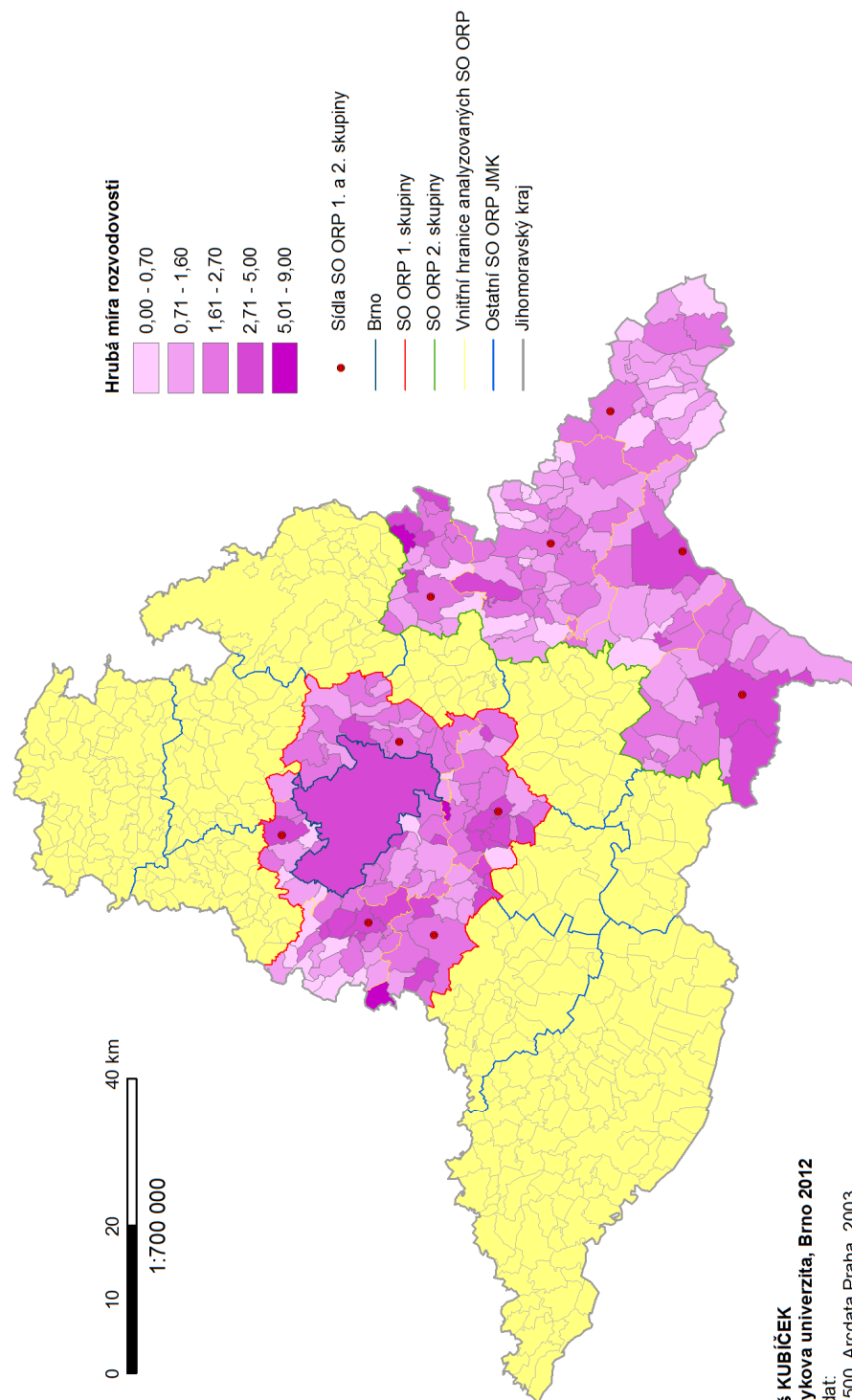
HRUBÁ MÍRA SŇATEČNOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 2008-2010

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 19: Mapa hrubé míry sňatečnosti ve studovaném území v letech 2008-2010.

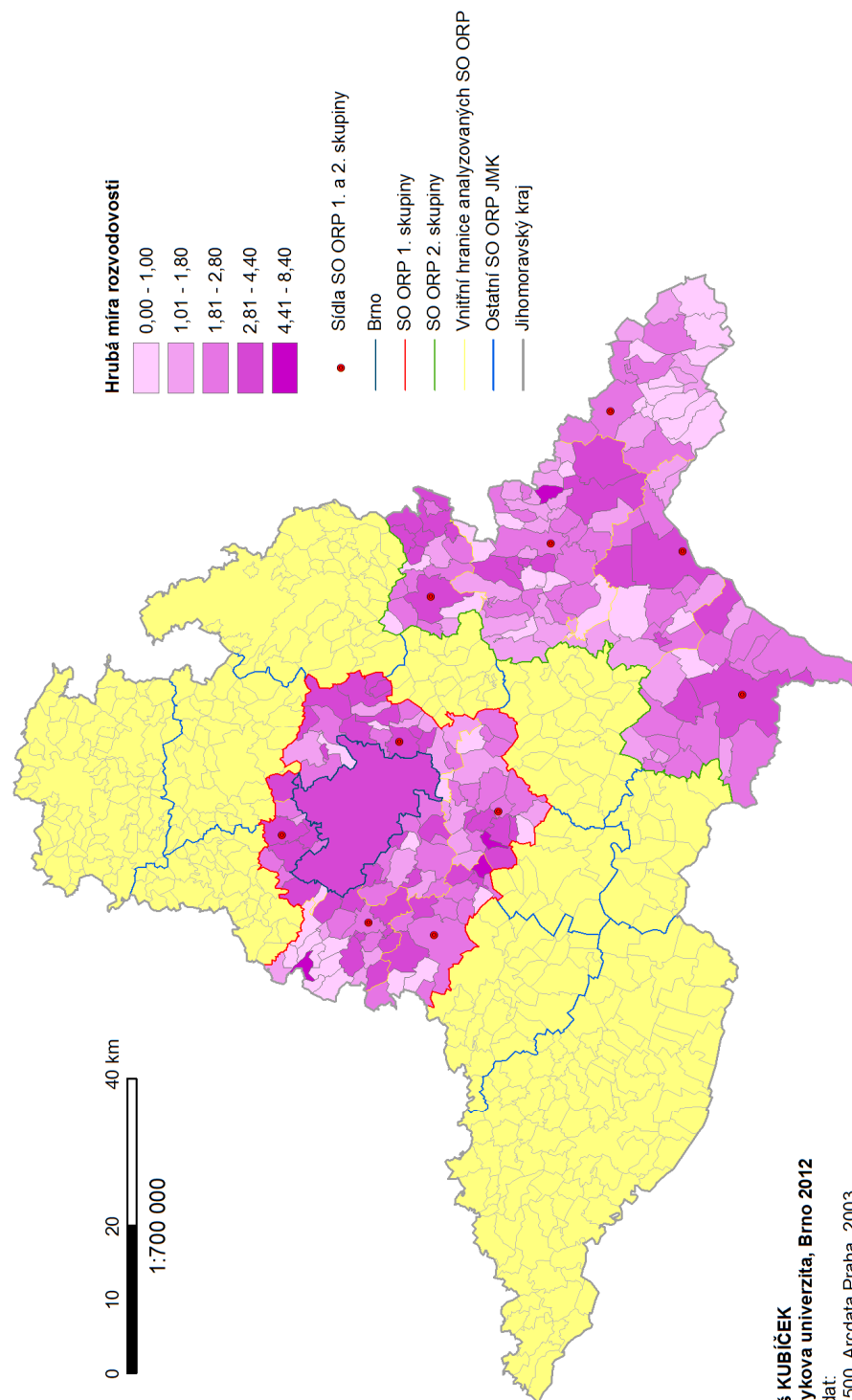
HRUBÁ MÍRA ROZVODOVOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 1992-1994

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 20: Mapa hrubé míry rozvodovosti ve studovaném území v letech 1992-1994.

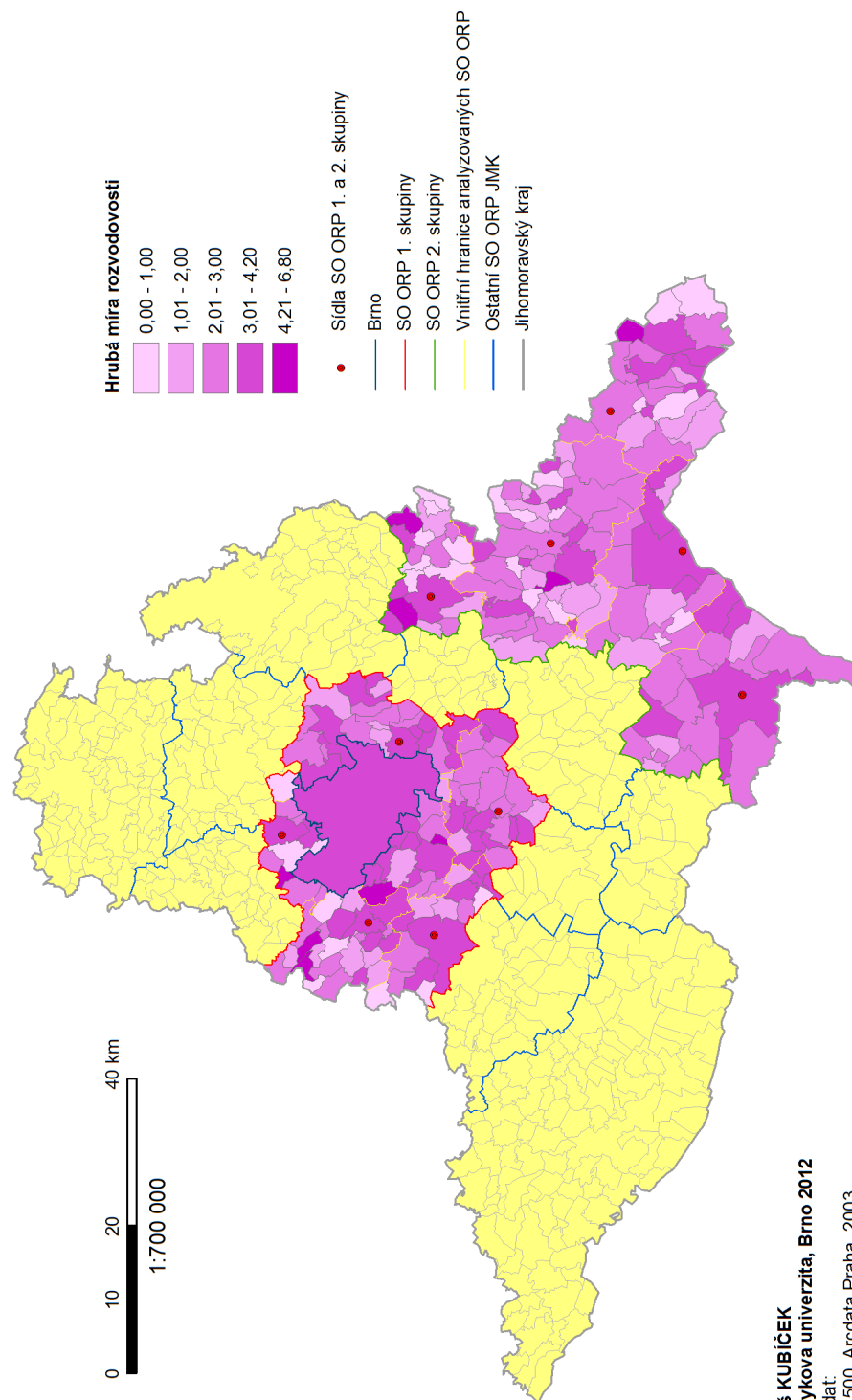
HRUBÁ MÍRA ROZVODOVOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 2000-2002

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 21: Mapa hrubé míry rozvodovosti ve studovaném území v letech 2000-2002.

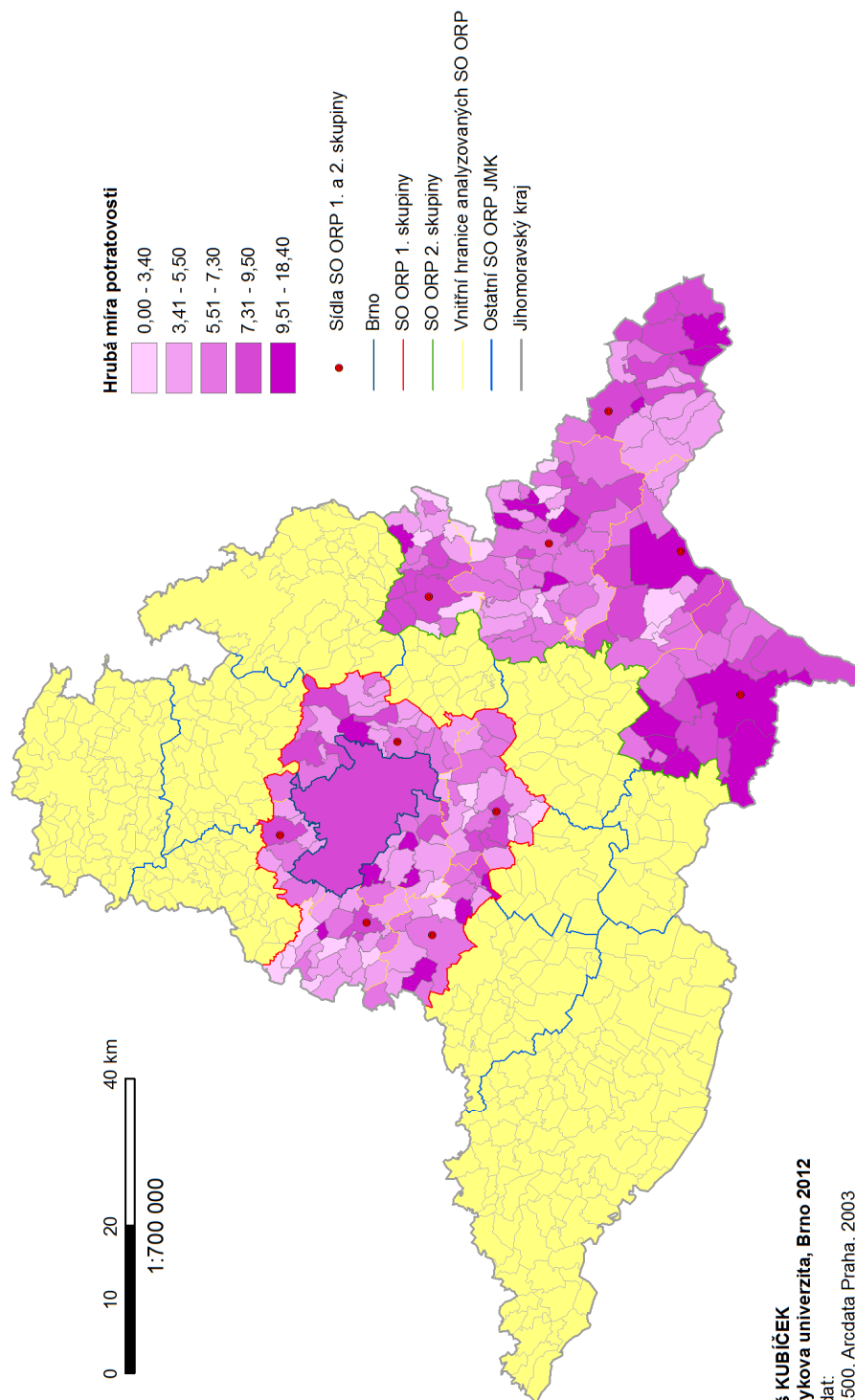
HRUBÁ MÍRA ROZVODOVOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 2008-2010

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

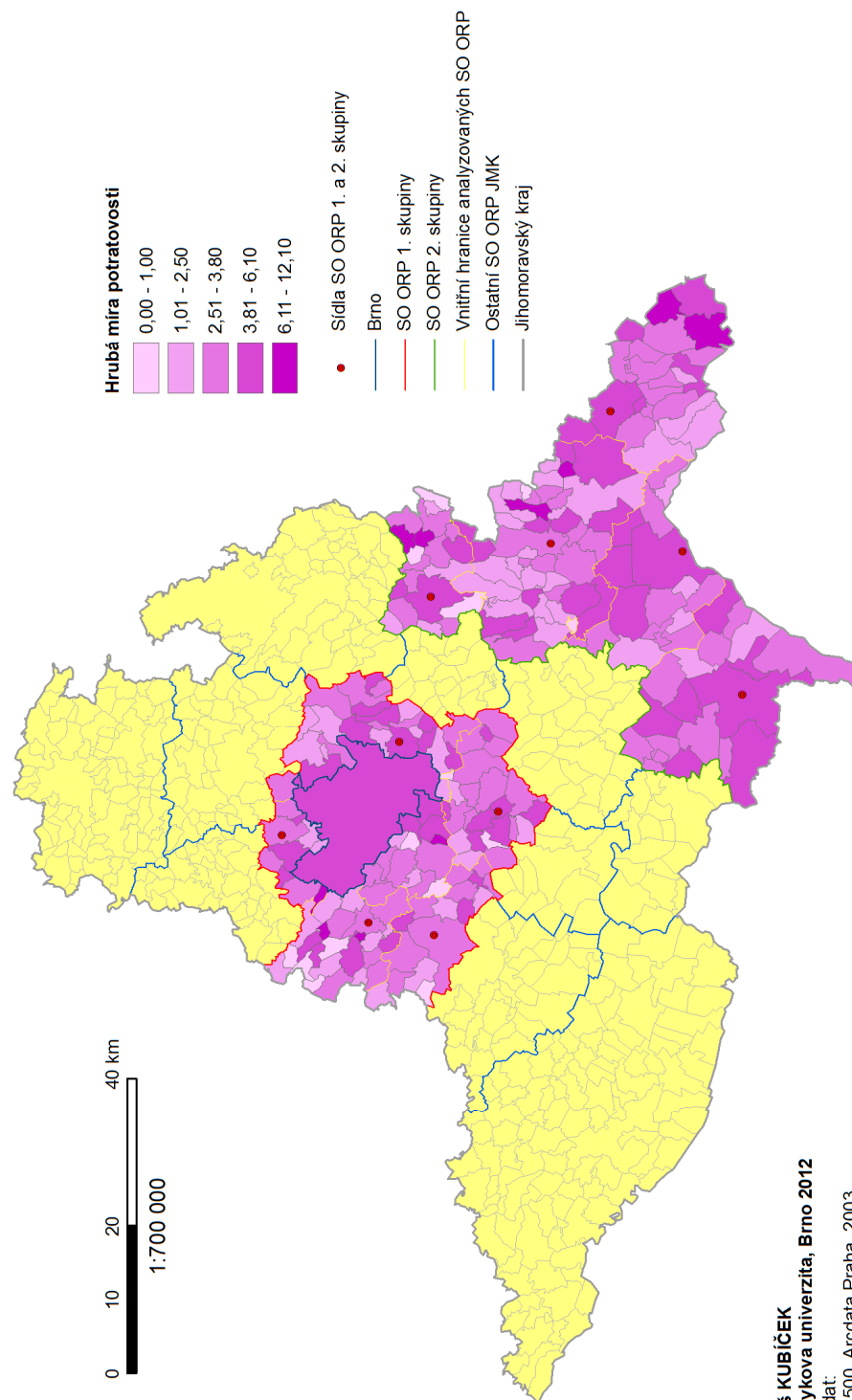
Příloha 22: Mapa hrubé míry rozvodovosti ve studovaném území v letech 2008-2010.

HRUBÁ MÍRA POTRATOVOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 1992-1994

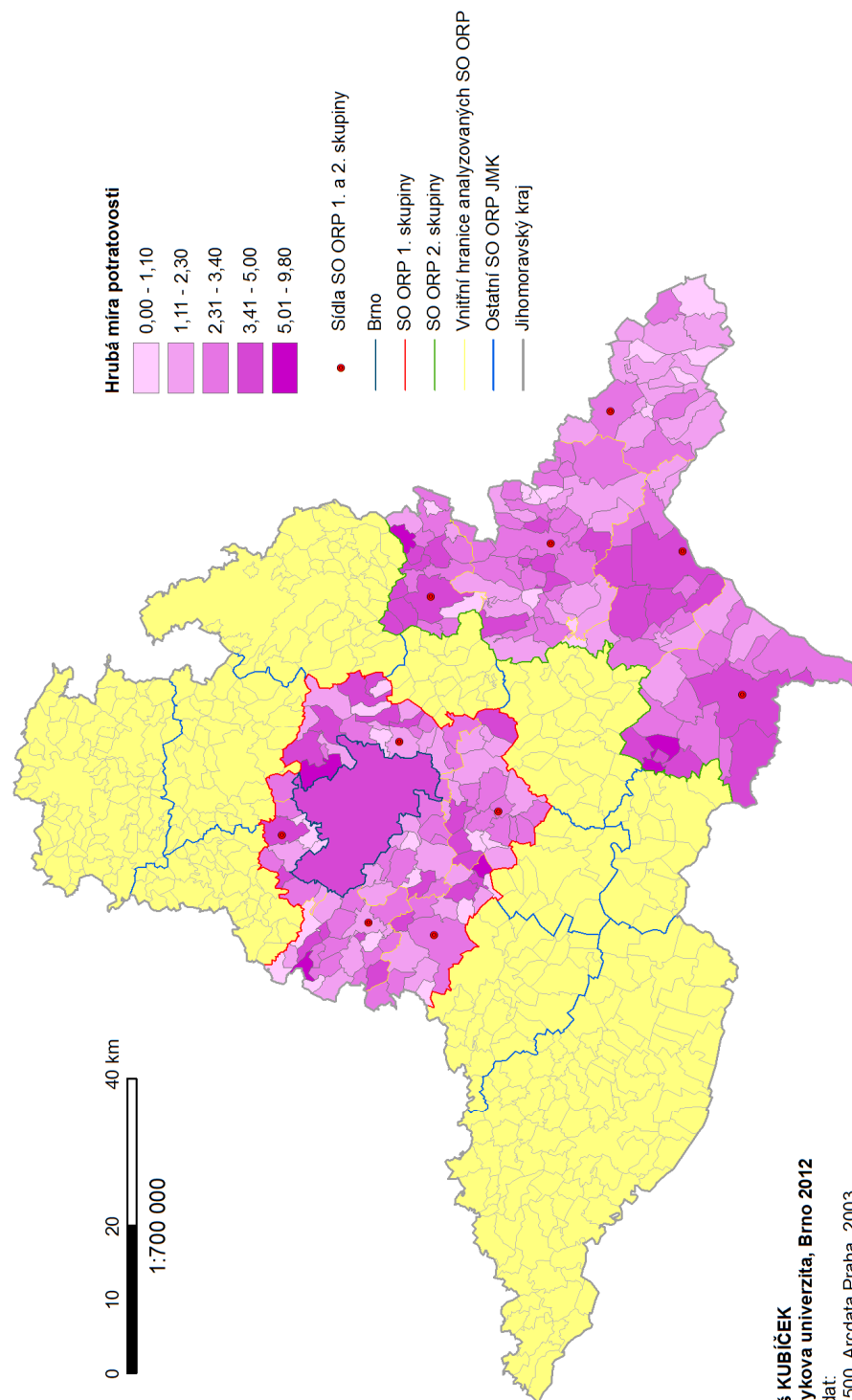
Příloha 23: Mapa hrubé míry potratovosti ve studovaném území v letech 1992-1994.

HRUBÁ MÍRA POTRATOVOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 2000-2002

Příloha 24: Mapa hrubé míry potratovosti ve studovaném území v letech 2000-2002.

HRUBÁ MÍRA POTRATOVOSTI V OBCÍCH VYBRANÝCH SO ORP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE V LETECH 2008-2010

Tomáš KUBÍČEK
Masarykova univerzita, Brno 2012
 Zdroj dat:
 ArcCR500, Arcdata Praha, 2003
 Databáze demografických údajů za obce ČR, ČSÚ Praha, 2011

Příloha 25: Mapa hrubé míry potratovosti ve studovaném území v letech 2008-2010.